

# Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad

Antagen av kommunfullmäktige 2016-11-07, § 230



## Medverkande:

### Projektgrupp:

Josefin Sundberg (projektledare) Kommunstyrelsekontoret

Anna Bolinder, Kommunstyrelsekontoret

Sara Johansson, Kommunstyrelsekontoret

Marie Olstedt, Kommunstyrelsekontoret

### Styrgrupp:

Helen Lott (styrgruppsordförande) Kommunstyrelsekontoret

Eva Källander, Kommunstyrelsekontoret

Tom Johansson, Kommunstyrelsekontoret

Cecilia Möller, Kultur- och fritidskontoret

Sara Helmersson, Bygg- och miljökontoret

Åse Modin, Barn- och utbildningskontoret

### Referensgrupp:

Sofia Forsberg, Kommunstyrelsekontoret

Pernilla Klingofström, Kultur- och fritidskontoret

Weronica Meijer, Kultur- och fritidskontoret

Adam Persson, Kultur- och fritidskontoret

Peter Söderman, Kultur- och fritidskontoret

Eva Lundebring, Barn- och utbildningskontoret

Maria Resman, Bygg- och miljökontoret

Hanna Leife, Kommunstyrelsekontoret

Katharina Wollin, Kommunstyrelsekontoret

Erik L'Estrade, Kommunstyrelsekontoret

Carolina Sahlén, Kommunstyrelsekontoret

Carita Westman, Kommunstyrelsekontoret

### Kart- och layoutsupport:

Göran Klensmeden, Kommunstyrelsekontoret

Crister Claesson, Kommunstyrelsekontoret

|                                                              |           |                                                         |           |
|--------------------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------------|-----------|
| Definitioner.....                                            | 4         | Barn- och äldreperspektiv .....                         | 21        |
| Sammanfattning.....                                          | 5         | Gröna korridorer och svaga samband .....                | 24        |
| <b>Inledning.....</b>                                        | <b>6</b>  | Stränder .....                                          | 25        |
| Strategins status .....                                      | 7         | Träd .....                                              | 26        |
| Grönstrukturstrategins användning i samhällsplaneringen..... | 7         | Friluftsliv.....                                        | 27        |
| Bakgrund och syfte.....                                      | 7         | Kulturmiljö .....                                       | 28        |
| Arbetsprocess .....                                          | 7         | Rödlistade arter .....                                  | 28        |
| Avgränsningar .....                                          | 8         | Stadskärnan .....                                       | 29        |
| Förutsättningar .....                                        | 9         | Norrtälje stad .....                                    | 30        |
| Folkhälsomål .....                                           | 9         | Utanför Norrtälje stad .....                            | 30        |
| Barnkonventionen .....                                       | 9         | Pågående detaljplaner .....                             | 31        |
| Översiktsplan 2040 för Norrtälje kommun .....                | 9         | Grönytefaktor .....                                     | 31        |
| Utvecklingsplan för Norrtälje stad .....                     | 10        | <b>Grönområden .....</b>                                | <b>32</b> |
| Bevarandeprogram för Norrtälje stadskärna .....              | 10        | Huvudkartan .....                                       | 33        |
| Fördjupad översiktsplan Färsna .....                         | 10        | Naturvärden .....                                       | 33        |
| Fördjupad översiktsplan Nordrona .....                       | 10        | Långgarn .....                                          | 33        |
| Trädvårdsplan .....                                          | 10        | Beskrivna grönområden i staden och dess funktioner..... | 35        |
| Pågående detaljplaneprojekt .....                            | 10        | Fortsatt arbete .....                                   | 38        |
| Befintliga skydd .....                                       | 13        | Referenser .....                                        | 39        |
| <b>Ekosystemtjänster .....</b>                               | <b>14</b> |                                                         |           |
| Ekosystemtjänster i Norrtälje stad .....                     | 15        |                                                         |           |
| Stödjande ekosystemtjänster .....                            | 15        |                                                         |           |
| Reglerande ekosystemtjänster .....                           | 15        |                                                         |           |
| Hälsobringande ekosystemtjänster .....                       | 16        |                                                         |           |
| <b>Strategier .....</b>                                      | <b>18</b> |                                                         |           |
| Tillgänglighet .....                                         | 19        |                                                         |           |

# Definitioner

## Biologisk mångfald

Artrikedom, genetisk variation inom arter samt mångfalden av ekosystem.

## Dagvatten

Dagvatten är vatten som tillfälligt rinner på markytan. Oftast menar man vatten från hårdgjorda ytor så som hustak, vägar, parkeringsplatser och stenläggningar. Det mesta dagvattnet är regn eller smältvatten från snö och is.

## Ekosystemtjänst

Ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande.

## Exploateringsprojekt

Exploateringsprojekt avser projekt på mark avsedd för framtida utveckling. Det kan exempelvis vara byggnader, infrastruktur, arbetsplatser. En detaljplan och anläggande av en ny väg är exempel på exploateringsprojekt.

## Funktioner

En funktion är en typ av ekosystemtjänst. Till exempel kan ett område ha funktionen att barn leker där men också kopplas ihop med till exempel ekosystemtjänsterna Naturpedagogik och Sociala interaktioner.

## Gröna stråk

Flera grönområden som ligger i ett stråk. Dessa stråk sitter inte alltid ihop utan kan ha avstånd mellan sig eller vara sammanlänkade i svaga samband. Stråken kan innehålla barriärer i form av vägar och byggnader, men ändå skapa viktiga kopplingspunkter för människor, djur och växter.

## Grönområde

Ett avgränsat område med grönyta som har minst en tydlig funktion och redovisas i huvudkartan s.33.

## Grönstruktur

Ett nätverk av gröna områden/grönska som tillsammans med bebyggelse- och infrastruktur bygger upp en stad. Den omfattar i princip alla områden med olika typer av växtlighet, även stränder.

## Grönyta

Allt grönt inom tätortsgränsen såsom allmänna parker, öppna gräsytor, träd- eller gräsbevuxna ytor, gröna ytor mellan bebyggelse, villaträdgårdar, kyrkogårdar, koloniträdgårdar samt gröna stråk vid vägar. Grönytor så som till exempel villaträdgårdar, kyrkogårdar och koloniträdgårdar undersöks dock inte närmre i denna strategi eftersom dessa områden främst har ett annat syfte och inte är kommunal mark.

## Park

I Norrtälje stad finns flera slags parker. Det finns stadsparker, närparker och fickparker. Det som är gemensamt för parkerna i staden är att de ska vara iordningställda ytor med plats för sociala interaktioner, hysa sittplatser och ha inslag av träd och planteringar. Parkerna ska kännetecknas av hög kvalitet, tillgänglighet och även krav på estetik.

## Parkskog

Parkskog är skog inom tätortsgränsen. Parkskogarna är stadens gröna lungor och ska fungera som platser där man kan koppla av och komma nära natur, växter och djur. Exempel på parkskogar i Norrtälje är Norra bergen och Grindskogen. Parkskogarna sköts genom varsam gallring och slyröjning.

## Skog utanför befintlig tätort

Skogen utanför den befintliga tätorten kallas för produktionsskog. Produktionsskogen är den skog som ligger utanför tätort och där det främsta syftet är att skogen ska ge avkastning.

Dock hyser produktionsskogen ofta friluftslivs- och naturvärden vilka beaktas vid skötseln av skogen.

## Solitärträd

Med solitärträd menas träd som växer ensamma eller i mindre grupper på ytor utan högre omgivande vegetation. Exempel på solitärträd är en lönn som växer på en kortklippt gräsyta eller en ek som står i en öppen skogsglänta.

# Sammanfattning

I Norrtälje stad finns många gröna ytor, allt från parkmark och gångstråk, till skogar och stränder. Grönstrukturen bygger tillsammans med bebyggelsen och infrastrukturen upp stadens karaktär. I detta dokument benämns beskrivna grönytor med identifierade funktioner i staden som ”grönområden” medan övriga grönytor benämns som ”grönytor”.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad ska fungera som vägledning när kommunen fattar beslut rörande samhällsutveckling. Det kan till exempel handla om byggande av bostäder, gång- och cykelvägar, anläggande av lekparker eller tillgängliggörandet av parkmark. Grönstruktur är ett av flera samhällsintressen som behöver tas hänsyn till i planeringen och vägas gentemot andra intressen. Genom grönstrukturstrategin kan det bli lättare att identifiera grönstrukturens intressen och kommunens förhållningssätt gentemot gröna ytor och dess användning.

Grönstrukturstrategin består av två delar. Ett huvuddokument med vägledning och strategier och en bilaga med fakta om stadens grönområden och vad de har för användning idag.

Huvuddokumentet tar upp definitioner, kommunens förhållningsätt till grönytor i staden, strategier och en kartbild över beskrivna grönområden. Ekosystemtjänster (funktioner) kopplas samman med stadens grönområden. Strategiområdena behandlar förutom kommunens förhållningsätt till gröna ytor i exploateringsprojekt, gröna ytors funktioner, tillgänglighet, barn- och äldreperspektivet, gröna korridorer och svaga samband, stränder, träd, friluftsliv, kulturmiljö, rödlistade arter och grönytefaktor.

Bilagan beskriver grönområden och dess identifierade funktioner. Bilagan ska fungera som ett levande dokument eftersom information om områden kan komma att ändras med tiden.



**Inledning**

## Strategins status

Grönstrukturstrategin är en vägledning beslutad i Kommunfullmäktige den 7 november 2016 och ska vara till hjälp när kommunens tjänstemän och politiker handlägger ärenden och fattar beslut. Strategin ska utgöra ett av flera planeringssunderlag i både översiktlig och i mer detaljstyrd planering. Strategin är inte ett tematiskt tillägg till översiktsplanen men ska fungera som kunskapsunderlag. Strategin visar vad som behöver beaktas inom olika delar av staden, hur barn- och äldreperspektiv, tillgänglighet, träd, stränder, stråk, rödlistade arter, grönytefaktor, friluftsliv och kulturmiljö ska hanteras i den fysiska planeringen.

## Grönstrukturstrategins användning i samhällsplaneringen

I grönstrukturstrategin redovisas ett nuläge av beskrivna grönområden som finns i Norrtälje stad. Hur dessa områden ska eller bör hanteras beskrivs i huvuddokumentets strategidelar under olika ämnesområden. Att grönområdena är redovisade innebär dock inte att områdena är reserverade som grönområden. Det kommer att uppkomma lägen där exploateringsanspråk ställs på beskrivna grönområden. Det kan till exempel handla om intressen som bostadsbebyggelse, väginfrastruktur, vattenledningsdragningar eller friluftsanordningar. I samband med detaljplanläggning eller tillståndsprövning i ett beskrivet grönområde, kommer grönområdets värden gällande rörligt friluftsliv, tillgänglighet, viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv, ekosystemtjänster och naturvärden m.m. att ställas emot intresset att till exempel bygga fler bostäder eller till skapa mer industrimark. När en sådan avgägning sker bör intresset att bevara grönområdet vara stort om:

- grönområdet ligger centralt i ett grönt utpekat stråk eller om det kan stärka svaga länkar i ett grönt stråk
- grönområdet hyser höga natur, kultur- och friluftsvärden
- grönområdet säkerställer att avstånden mellan bostadsområden till grönområden inte överstiger 300 meter
- grönområdet ligger i förskola/grundskolas närområde och/eller i direkt anslutning till äldreboende
- grönområdet har en viktig klimatreglerande funktion.

Att väga olika intressen är en del i samhällsplaneringen och ett sätt att utveckla staden i olika riktningar.

## Bakgrund och Syfte

Grönstrukturstrategin ska bidra till en samsyn och tydlighet gällande hur grönstrukturen i staden ska hanteras. Grönstrukturstrategin ska vara ett förankrat och lättförståeligt underlag att använda vid beslut om planläggning och exploateringsprojekt i staden.

Bebyggelseutvecklingen i Norrtälje stad har under de senaste åren accelererat och jämfört med tidigare år har många nya bostads- och verksamhetsområdesprojekt genomförts eller initierats. Även de närmsta åren framöver bedöms intresset och behoven för att planera och bygga i och runt Norrtälje stad som stort. Enligt kommunens gällande översiktsplan ska hela kommunen växa och nyproduktion av bostäder ska öka i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter. Eftersom det finns stor konkurrens om markområdena i och runt staden är det viktigt att strategier tas fram för att belysa och prioritera mellan olika intressen och göra bedömningar av hur en positiv utveckling som helhet kan uppnås på kort och lång sikt. Grönytor som finns i staden idag kommer att få fler besökare och bli mer nyttjade när stadens invånarantal växer. Grönstrukturen är en av pusselbitarna för att bygga en attraktiv stad. Effektmål för grönstrukturstrategin för Norrtälje stad är att säkerställa god bebyggd miljö för stadens invånare genom att:

- på lång sikt säkerställa och utveckla stadens attraktivitet, biologiska mångfald och ekosystemtjänster gällande stadens grönstruktur
- säkerställa natur- och rekreationsområden
- skapa förutsättningar för en växande stad med nya bostäder och arbetsplatser.

Strategin består av två delar, en strategidel och en bilaga med fakta om stadens grönområden. Strategidelen innehåller beskrivningar och strategier medan områdesbilagan består av fakta om Norrtälje stads identifierade grönområden. Innehållet i strategidelen är beslutat i Kommunfullmäktige medan innehållet i bilagan är ett levande dokument som löpande ska

uppdateras. Detta är mycket viktigt eftersom ny information om grönområden ständigt tillkommer. Det är därför viktigt att dokumentet hålls levande och uppdateras. De beskrivna grönområdena ska också finnas tillgängliga i kommunens geografiska informationssystem (GIS).

## Arbetsprocess

I arbetsprocessen med att ta fram en grönstrukturstrategi har det funnits en projektgrupp som hållit i projektet, en referensgrupp som varit rådgivande och en styrgrupp som varit forum för strategiska ställningstaganden. Arbetet med att ta fram en grönstrukturstrategi har pågått under hösten 2015 till våren 2016. Projektet inleddes med olika workshops med referensgruppen som sedan mynnade ut i en workshop för politiker och styrgrupp. Den senare workshopen resulterade i inriktningar och förslag till geografisk avgränsning. I inledning av projektet skickades enkäter ut till kommunens förskolor, skolor och äldreboenden för att utreda vilka områden barn och äldre i första hand använder i förskolor, skolor och äldreboendens verksamheter.

I projektet har befintligt underlag använts. Underlag som visar naturvärden, värdefullt landskap, strövområden, rekreationsvärden, anordningar för friluftslivet, kommunalt skötta större grönområden, områden som äldreboenden, skolor och förskolor nyttjar har sammanställts. Därefter har en uppdatering av underlagen gjorts, framförallt för att förutsättningar för områden har förändrats. Det kan handla om områden som tidigare utnämnts som naturmark men som idag har en annan markanvändning än naturmark. Efter att underlagen sammanställts tillsammans med valda inriktningar har områden med tydliga identifierade funktioner och grönstrukturens samband beskrivits. Mellan den 30 november och den 15 december kunde allmänhet, föreningar, politiker och tjänstemän läsa förslag till strategier och lämna synpunkter på vilka grönområden som ansågs viktiga. Synpunkterna sammanställdes, diskussioner och resonemang har förts och därefter arbetades strategin fram. Ny information om grönområden som framkommit genom synpunkter har gått igenom och områdesbeskrivningarna har kompletterats.

## Avgränsningar

### Kommunal och privat mark

Grönstrukturen kan delas in i faktisk och formell grönstruktur. Den formella grönstrukturen är den grönstruktur som finns på den mark som kommunen äger. Den mark som kommunen äger kan kommunen också fastställa markanvändning och skötsel för. Den marken är också tillgänglig för alla. Grönstruktur finns också på privat mark. Till exempel är villaträdgårdar och kyrkogårdar en slags grönstruktur. Denna grönstruktur kan kommunen endast ge rekommendationer för och kommunen rekommenderar att även privata markägare tar hänsyn till stadens grönstruktur. Läger man samman den formella grönstrukturen tillsammans med den privata grönstrukturen bildas den faktiska grönstrukturen. En fågel eller en hare bryr sig inte om vem som äger marken och ser inte fastighetsgränserna utan utnyttjar grönstrukturen som den faktiskt ser ut. Den privata grönstrukturen kan därför ses som en resurs för att stärka den formella grönstrukturen. Villaträdgårdar och kyrkogårdar kan därför bidra till stadens gröna stråk och är mycket viktiga att ha i åtanke när man planerar stadens grönstruktur.

### Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen för grönstrukturstrategin följer inte den befintliga tätortsgränsen som är betydligt mindre än strategins avgränsning. Anledningen till att den befintliga tätortsgränsen inte följs är för att strategin ska vara långsiktig och på sikt kan tätortsgränsen komma att flyttas. Var begränsningslinjen är dragen bygger på stor del på kommunalägd mark och befintliga exploateringsprojektområden. Avgränsningen beslutades under workshopen där politiker och tjänstemän deltog. Den geografiska avgränsningen visas i karta 1.

### Områden som inte behandlas i strategin

Grönstrukturstrategin hanterar inte följande områden: trygghetsaspekten, exploateringsförslag, nya dagvattenlösningar, fornminnen, skötselplaner och vattenmiljöer. Det har inte gjorts några djupare inventeringar av arter och miljöer, däremot har befintligt underlagsmaterial som kommunen har haft tillgång till använts och fältbesök gjorts i områden där tidigare kunskap varit bristfällig. De grönområden som har beskrivits i



Karta 1.  
Geografisk avgränsning.

strategin har inte rangordnats eller klassificerats.

Grönområden har i denna strategi inte markerats ut på åkermark. Anledningen till det är att åkermark i första hand har som syfte att producera livsmedel och foder. En åkermark är heller inte tillgänglig på samma sätt som till exempel en skogsbacke eller en park avseende rekreation. Enligt allemansrätten är det inte tillåtet att beträda åkermark under de delar av året som gröda kan skadas. Dock erbjuder åkermarken en mångfald av miljöer där många arter trivs. Åkerbryn, dikeskanter och kantzoner bildar gynnsamma miljöer där insekter, fjärilar, fåglar och vilt frodas. Även små fragment av dessa miljöer är viktiga för att olika områden ska ha kontakt med varandra. De bildar tillsammans bryggor genom landskapet där insekter och djur kan röra sig och ha kontakt för genetiskt utbyte som är viktigt för arternas överlevnad. I kanten på åkern, på åkerholmar och skogsbryn finns ytor där solen värmer tidigt och som uppskattas av många arter. Här trivs också flera av de växter som ger pollen och nektar till vilda bin, fjärilar och humlor. Åkermarken fyller därför viktiga funktioner både som livsmiljöer och som grönstruktur.

## Förutsättningar

Norrtälje stad hyser och omges av naturmiljöer som kännetecknar Norrtälje kommun. Här finns en hög biologisk mångfald och en stor variation av naturmiljöer. Kopplingen till skärgården, äldre natur- och kulturlandskap med ängar, hamlade träd och åkrar, gamla barrskogar, skärgårdsnaturskogar, kalkpåverkade rikkärr och naturbetesmarker är inslag som tillsammans byggt upp den unika natur som kommunen idag präglas av. I Norrtälje stad finns en mängd kulturmiljöer och fornminnen. Staden är formad och påverkad av människor över tiden. Parker, träd, alléer, fornlämningar samt natur- och friluftsområden ingår i stadens kulturella helhet. Norrtälje stads personlighet formas av samspelet mellan bebyggelse, parker och vatten. De gröna ytorna är många gånger en viktig del av ortens kulturhistoria.

Norrtälje stad har som vision att växa hållbart. Förändringar i den fysiska miljön ska tillsammans med stadens grönstruktur bli så bra som möjligt för så många som möjligt. Var det

byggs och hur mark och vattenområden används är viktiga ställningstaganden för att skapa en hållbar utveckling för staden. Avvägningar för hur stadens marktillgångar och resurser bör användas samt fördelas är grundat på efterfråga och behov av bostäder, industrier, grönytor och infrastrukturåtgärningar. I samband med dessa planeringsprocesser är det viktigt med underlag som betonar grönstrukturens roll och värde. Att arbeta med grönytor som ett stadsbyggnadselement ska resultera i ett bättre fungerande och mer hållbart samhälle; både för människor och natur. Grönstrukturen i staden med dess tätortsnära natur är även mycket värdefull, inte minst för barnens lek och upplevelse. Naturen är en variationsrik lekmiljö för barn, som inspirerar till en friare lek. Gröna ytor i staden är också exempelvis viktiga för avlastningen av dagvatten vid kraftiga regn och vid översvämningar av vattendrag. Grönytor kan fördröja och infiltrera vattnet. På detta sätt möjliggörs en reningsprocess av potentiellt farliga partiklar i dagvattnet innan det når ett vattendrag.

## De nationella miljökvalitetsmålen

För strategin kan fyra stycken nationella miljökvalitetsmål anses extra betydelsefulla; ett rikt växt- och djurliv, en god byggd miljö, levande skogar och ett rikt odlingslandskap.



## Folkhälsomål

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". Till detta mål hör elva delmål till varav följande två mål kan anses särskilt relevanta för grönstrukturstrategin; barn och ungas uppväxtvillkor och fysisk aktivitet.

## Barnkonventionen

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter. I barnkonventionen finns fyra grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
- Alla barn har rätt till liv och utveckling
- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.



## Översiktsplan 2040 för Norrtälje kommun

Två av framtidsfrågorna i Norrtälje kommuns gällande översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige 2013-12-09, är särskilt aktuella i en grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. Dessa frågor är:

- Nyproduktion av bostäder ska öka i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter
- Hela kommunen ska växa genom Norrtälje stad. Enligt översiktsplanen ska grönstrukturen i tätorterna vara attraktiva, sammanhängande och tillgängliga.

Kommunens gällande översiktsplan anger att förutsättningarna för områdesskydd enligt miljöbalken bör utredas för bland annat områdena Färsna, Mellinge, Sessön, Vigelsjö (utvidgning) och Eklund-Lundaströmmen. Områdesskydd behandlas dock inte i grönstrukturstrategin utan det är särskilda processer som måste ske separat.

## Utvecklingsplan för Norrtälje stad

Enligt utvecklingsplan för Norrtälje stad, antagen av kommunfullmäktige 2004-03-29, lever en väl fungerande stad i symbios med sin omgivande natur. Stadens inre grönska bör med hjälp av stråk ingå i ett större sammanhang med omgivande grönområden med sina olika värden för naturvård och friluftsliv. På detta sätt bildas en struktur där bebyggelsen samverkar med naturvård och friluftsliv samt med värdefulla mark- och vattenområden. Staden har goda förutsättningar för natur- och rekreationsområden i alla riktningar.

Utvecklingsplanen för Norrtälje stad anger vidare att en uthållig stad är ett viktigt målområde där ekologisk hållbarhet väl kan förenas med ekonomisk bärkraft. Inriktningen är att bygga stad i staden vilket bland annat ställer krav på att bebyggelsen på ett tydligt sätt ska samverka med de offentliga rummen – gator, torg, parker, kajer etc.

## Bevarandeprogram för Norrtälje stadskärna

Enligt bevarandeprogram för Norrtälje stadskärna bör grönska på gårdar och öppna platser som ger gaturummen en

mjuk inramning bibehållas och vårdas. Trädplantering och återplantering av tidigare borttagna träd rekommenderas där så erfordras för gatubilden. Zetterstenska parken beskrivs i bevarandeprogrammet som en miljö som är viktig i bevarandesynpunkt och årsmålet beskrivs som det bästa sättet att få njuta av dåtidens enda centrala grönstråk i Norrtälje. Parker och planteringar beskrivs ha ett mycket stort värde för stadsmiljön.

## Fördjupad översiktsplan Färsna

Färsna omfattas av en fördjupad översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige 1991-12-16. Syftet med den fördjupade översiktsplanen för Färsna är att skapa en ny stadsdel med närhet till både stadskärnan och naturen. Idag är stora delar av Färsna bebyggt. Färsna gård, som har anor från 1700-talet och är omgärdad av lämningar från brons- och järnåldern, ska enligt den fördjupade översiktsplanen bevaras för allmänt ändamål som tillgång för närboende och hela staden. Markerna här ska hållas öppna för allmänheten och området mellan bebyggelseplaner och Porshanken föreslås utgöra naturvårdsområde. Med sådana höga natur- och kulturvärden föreslås det också i kommunens gällande översiktsplan att Färsna gård med omnejd ska utredas för skydd enligt miljöbalken. Färsna redovisas i karta 2.

## Fördjupad översiktsplan Nordrona

Nordrona omfattas av en fördjupad översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige 2005-11-28. Den fördjupade översiktsplanen anger inriktning bostäder, verksamheter och naturmark där kulturlandskapet ingår. Det finns ett stort bevarandetresse för området höga natur- och friluftslivsvärden enligt planen. Nordronas många stigar och grusvägar hjälper även till att göra hela naturområdet lättillgängligt för allmänheten. Nordrona redovisas i karta 2.

## Trädvårdsplan

I stadskärnan har ca 600 solitärträd inventerats. Träden växer på olika ytor såsom gräsytor, planteringar och hårdgjorda miljöer längs med gator. I kommunens trädvårdsplan finns fakta om varje träd, till exempel vilken art trädet är, diametern på stammen och bredden på trädkronan. Även en bedömning av

hur trädet mår har genomförts och dokumenterats. För att de inventerade träden ska kunna utvecklas och må så bra som möjligt finns olika åtgärdsförslag i planen. Exempel på åtgärder är beskärning, kronstabilisering och vård av marken där trädet växer.

## Pågående detaljplaneprojekt

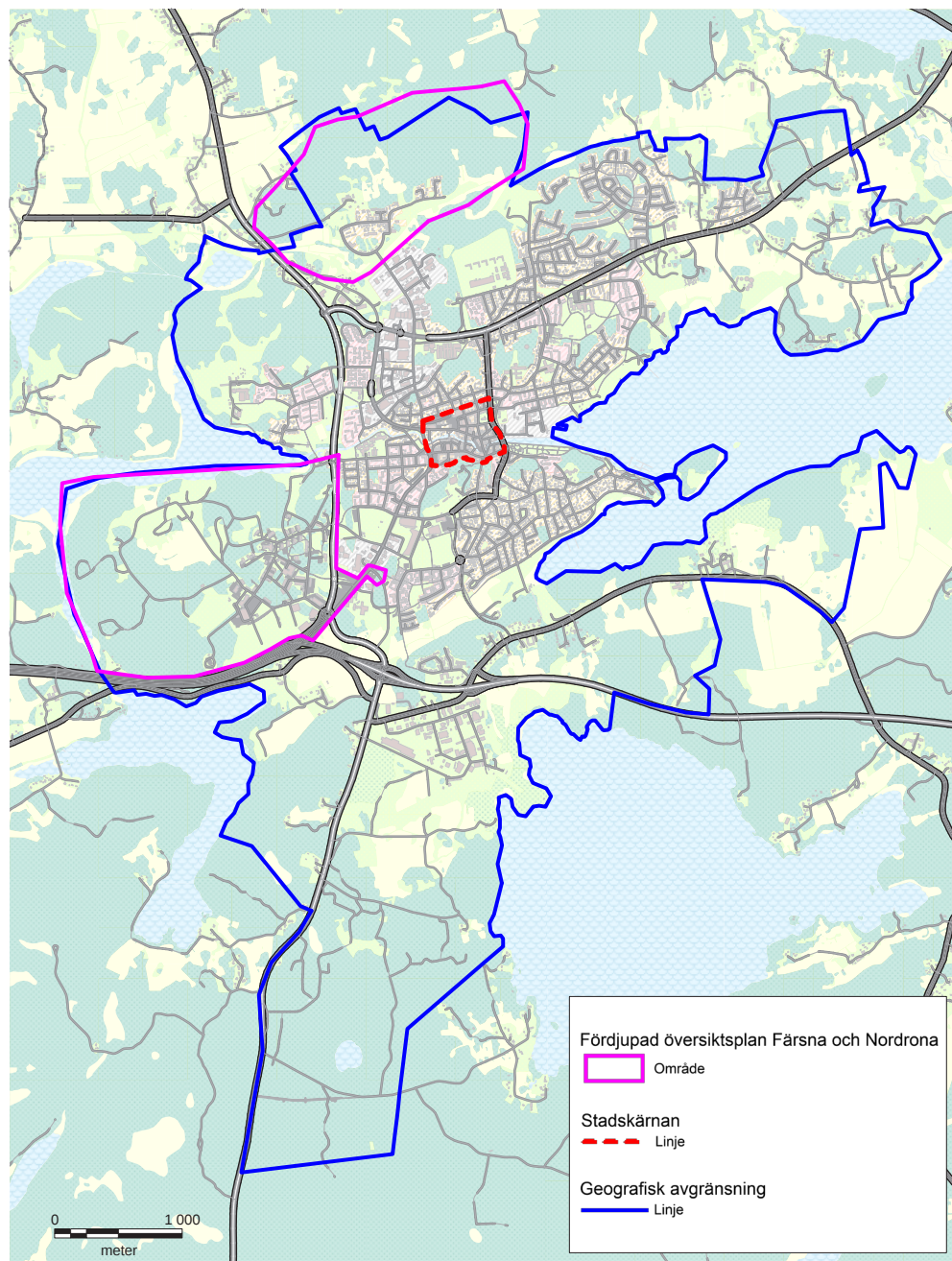
Flera exploateringsprojekt i staden fortgår under tiden som grönstrukturstrategin för Norrtälje stad har tagits fram (Karta 3). Områden där det idag pågår detaljplaner omfattar emellanåt mycket stora områden som även innefattar grönytor med kända natur- och friluftsvärden. I detaljplaneringen genomförs som regel naturvärdesbedömningar när jungfrulig mark och grönytor ianspråkats för planerad exploatering. Detta kan underlätta när valet av grönytor som ska bevaras fastställs och olika samhällsintressen ska vägas mot varandra.

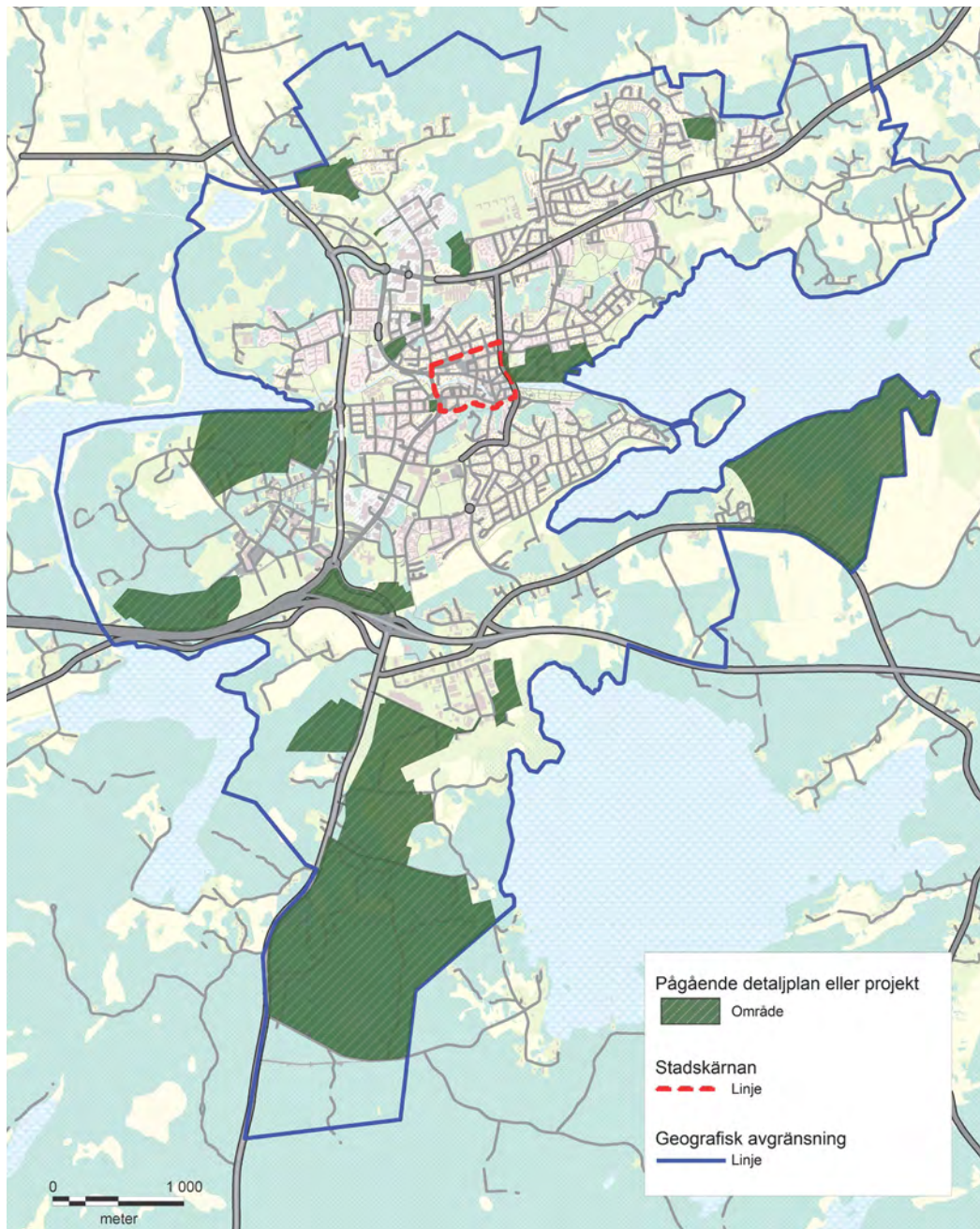
Det finns områden i Norrtälje stad som idag används som grönytor men där en äldre detaljplan anger ett annat intresse på platsen, exempelvis bostadsbebyggelse. Detaljplaner är styrande dokument och här kan nya och äldre intressen på nytt behöva att vägas gentemot varandra. Det är då viktigt att se grönområdets betydelse och funktion både i närbild och i ett helhetsperspektiv och vad konsekvensen blir om detaljplanen verkställs. Det som fastställdes i detaljplan för 30 år sedan behöver inte ha samma aktualitet på denna plats i staden i dag.

### Karta 2.

*Det norra markerade området anger avgränsning för fördjupad översiktsplan för Färsna. Färsna gård med omgivningar beskrivs ej som identifierat grönområde i denna strategi utan hanteras efter den fördjupade översiktsplan som finns över området.*

*Det södra markerade området anger avgränsning för fördjupad översiktsplan för Nordrona. Nordrona beskrivs ej som identifierat grönområde i denna strategi utan hanteras efter den fördjupade översiktsplan som finns över området. De exploateringsprojekt som idag pågår på Nordrona har som syfte att ta hänsyn till naturvärden, friluftsliv, gröna stråk och tillgänglighet.*





Karta 3.

*Områden där det pågår ett detaljplaneprojekt för bostäder, handel eller industrier.*

## Befintliga skydd

Det finns flera skyddsformer som rör grönstruktur. Här nedan listas några av de vanligaste och som grönstrukturstrategin berörs av:

### Strandskydd

Många av Norrtälje kommuns stränder omfattas av strandskydd. De områden där strandskyddet kan ha upphört gälla är i områden som omfattas av gällande detaljplan. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrätten och tillgången till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, inklusive undervattensmiljön. Strandskyddszonen utgår från strandkanten och sträcker sig vanligtvis 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet. Zonen kan på sina ställen utvidgas upp till 300 meter om det behövs för att säkerställa

strandskyddets syften. Inom strandskyddat område är det bland annat förbjudet att uppföra nya byggnader och bryggor och att på olika vis försämrare livsvillkoren för växt- och djurliv.

### Naturresevat

Inom strategins geografiska avgränsning finns två naturreservat, Vigelsjö och Lindholmen, som är kommunalt inrättade naturreservat och skyddade enligt miljöbalken.

### Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper är skogsområden som hyser höga naturvärden och ofta också hotade arter. För att utföra åtgärder i dessa områden krävs samråd med Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen enligt miljöbalken.

## Generella biotopskyddet

Det generella biotopskyddet omfattar olika livsmiljöer för djur och växter och innebär att verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i dessa livsmiljöer är förbjudna. För att göra åtgärder inom dessa områden som kan komma att skada miljöerna behövs dispens sökas från förbudet. Livsmiljöer som omfattas av det generella biotopskyddet är:

- Alléer
- Källor med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingssäden i jordbruksmark
- Pilevallar (allé av pilträd)
- Småvatten och våtmarker i jordbruksmark
- Stenmurar i jordbruksmark
- Åkerholmar.

## Artskydd

I Norrtälje stad finns flera arter av växter och djur som omfattas av fridlysningsbestämmelser enligt Artskyddsförordningen. Till exempel är alla orkidéer och grod- och kräldjur fridlysta. Det finns också arter som skyddas enligt EU:s Habitatdirektiv bilaga 2 och 4, vilket innebär att alla EU-länder är förbundna att bevara arten och artens livsmiljöer. Detta gäller till exempel för den större vattensalamandern som finns på flera platser i staden och dess omnejd.





# Ekosystemtjänster

En väl fungerande stad är full av liv. Inte bara mänskligt liv utan också ett liv av gräs, träd, bin, och fåglar. Växter renar vatten, fåglar ger sång, parker ger blomsterprakt och skogsdungar ger skugga och öppnar upp för lek. Naturen i staden är mycket viktig. Lika viktig som service och pendlingsmöjligheter.

En stor del av befolkningen flyttar idag in till staden från landsbygden. Men vi är fortfarande helt beroende av naturen både på landet och i staden. Naturen ger oss mat, rent vatten, syre och behaglig temperatur. Enligt Johan Colding, verksam vid Beijerinstitutet för Ekologisk Ekonomi (KVA) i Stockholm och publicist i Forskningsrådet Formas webbtidning, behövs både natur och fungerande ekosystem för att vi människor ska leva och må bra i staden. Det finns många olika men snarlika definitioner på begreppet ekosystemtjänst, här tolkas ekosystemtjänster som ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande, samma definition används av TEEB (The Economics of Ecosystem and Biodiversity). Ekosystemtjänster är ett begrepp som skapar bryggor mellan olika kompetenser och underlättar arbetet med att planera den hållbara staden. Trots att ekosystemtjänster är nödvändiga för människans välbefinnande och välfärd tar vi dem ändå ofta för givna.

## Ekosystemtjänster i Norrtälje stad

Ekosystemtjänsterna är indelade i 4 stycken undergrupper:

- Stödjande
- Reglerande
- Hälsobringande
- Försörjande

I grönstrukturstrategin har ekosystemtjänster identifierats för olika grönområden. Generellt representerar alla grönområden och grönytor ekosystemtjänster på ett eller annat sätt. I strategin redovisas ekosystemtjänster som är mest tydliga i respektive grönområde. Som ett exempel kan funktionen naturpedagogik förekomma i samtliga grönytor där barn leker.

Norrtälje stads grönstruktur berörs inte i första hand av försörjande ekosystemtjänster, såsom matproduktion, friskt grund-

vatten och skogsbruk. Därför kommer inte försörjande ekosystemtjänster beskrivas i Norrtälje stads grönstrukturstrategi.

Utöver de ekosystemtjänster som beskrivs i denna strategi och som kopplas till olika grönområden finns det mer generella ekosystemtjänster som gäller alla grönytor. Det är ekosystemtjänster som ekologiska samspel, luftkvalitet och bullerreglering. Alla grönytor ger till exempel en förbättrad luftkvalitet.

Växthuseffekten hämmas av grönstruktur då gröna växter genom sin fotosyntes tar upp koldioxid och avger syre. Bullerreglering sker bland annat genom att stadens träd dämpar ljud. Träd och växter binder jorden, vilket minskar risken för erosion (söndervittring av jordar) och skred. Det är särskilt viktigt för vår framtida hållbara planering med klimatförändringar där vi kan vänta större variationer i vädret med bland annat häftigare vindar och regn. Före orkanen Katrina såg man exempelvis röjning av strandskogar i Louisiana som investeringar eftersom de höjde värdet på strandtomterna. Idag inser man att området hade ett stort värde som skyddade mot stormar och höga vattenflöden.

## Stödjande ekosystemtjänster

### Biologisk mångfald

Biologisk mångfald innefattar alla områden med dokumenterade naturvärden i Norrtälje stad.

### Ekologiskt samspel

Ekologiska samspel är viktiga för att övriga ekosystemtjänster ska fungera. Denna ekosystemtjänst finns i samtliga grönytor.



### Habitat

Ett område där många arter lever, exempelvis en ekbacke eller en ängsmark. En ekbacke kan hysa uppåt tusen arter. Många olika organismgrupper samsas i äldre ekar; lavar, mossor, fåglar, insekter, fladdermöss och andra däggdjursarter. Habitatområden finner vi bland annat vid Borgmästarholmen och Lindholmens naturreservat.

## Reglerande ekosystemtjänster

### Luftkvalitet

All grönyta ger en förbättrad luftkvalitet så denna ekosystemtjänst ses i denna strategi som en mer allmän tjänst. Växthus-



effekten hämmas av grönstruktur då gröna växter genom sin fotosyntes tar upp växthusgasen koldioxid och avger syre. Träd och växter tar också upp föroreningar. Denna ekosystemtjänst finns i samtliga grönytor.

### Bullerreglering

Stadens träd och alléer bidrar exempelvis till att minska buller. All grönstruktur bidrar mer eller mindre till bullerregleringen och därför finns även denna ekosystemtjänst i samtliga grönytor.

### Skydd mot extremt väder

Kraftiga regn, erosion och stormar är hot som finns både idag och i framtiden. Gröna ytor i form av våtmarker och dagvattendammar har en utjämnande effekt som dämpar avrinning och vattenflöden. Stora vattenflöden kan samlas i sänkor i marken.

### Vattenrening

Våtmarker fyller en viktig funktion som naturliga reningsverk, eftersom en våtmark fungerar som en "närsaltsfälla" där fosfor och kväve tas upp av växter och djur så att närsalterna inte göder havet, sjöar och vattendrag. De öppna fälten och dagvattendammarna vid Kvisthamraviken är exempel på sådana områden. Kommunens dagvattendammar skyddar vattendrag, sjöar och hav (s.k. recipienter) mot stor avrinning vid skyfallsregn. Här sker en avlagring av skadliga partiklar innan dagvattnet når vattendraget. Generellt bidrar alla bevarade grönytor till infiltration av vatten som både minskar och hjälper till att rena dagvattenflöden innan det når våra recipienter.

### Klimatanpassning

Grönytor som kyler, värmer, ger skugga och renar luften kan bidra till anpassning mot ett varmare klimat. Generellt tas 40 procent av alla trafikutsläpp av koldioxid upp av stadens grönområden. Det är 80 procent mindre föroreningar i en park än utanför. Träden sänker lufttemperaturen i staden under värmeböljor, eftersom varje träd använder värme för att kunna "svettas ut" vatten genom bladen. Den effekten kommer att bli än viktigare för oss när klimatet blir varmare (TEEB 2010).

### Pollinering

Stadens ängar, hagmarker och blomplanteringar bidrar till denna ekosystemtjänst. Dessa platser hittar vi vid just kommunala planteringar exempelvis i och runt parker i staden, koloniträdgårdar och ängar och hagmarker i Vigelsjö och på Borgmästarholmen. 70 procent av det vi äter är pollinerat. Värdet av binas pollinering är 1900 miljarder kr/år globalt (TEEB 2010). Med ökat boende i staden blir trädgårdar och stadsodlingar allt viktigare platser för pollinatörer. Rik tillgång på pollinatörer gynnar även den biologiska mångfalden.

### Hälsobringande ekosystemtjänster

#### Hälsa

Alla tillgängliga grönområden har hälsofrämjande egenskaper. För personer med begränsad rörlighet kan en promenad i den lilla parken utanför huset vara den enda möjligheten till motion. Det finns en mycket tydlig koppling mellan hälsa och närhet till grönområden. För barn är det viktigt med närhet till grönområden för att de ska ha möjlighet att vistas utomhus. I Norrtälje stad finns motionsspår och områden för det rörliga friluftslivet där Färsna, Vigelsjö och Nordrona är större friluftsområden i staden.



## Sinnliga upplevelser

Det är platser där man finner lugn och ro, ett andrum i staden. Nordronaområdet, Borgmästarholmen och Färsna är exempel på större sinnliga områden. Men man kan även finna andrum och sinnlig upplevelse på en parkbänk i stadskärnan.

## Sociala interaktioner

Platser för social interaktion är där man samlas för exempelvis lek, samtal eller gruppträning. Det är utrymmen där barn och äldre möts. Det är även en möjlighet till social interaktion, motion, rekreation och upplevelser som inte kostar något. Det kan också ge en social samhörighet utan att direkt interagera med någon. Societetsparken är ett exempel på ett område som öppnar upp för sociala interaktioner.

## Naturpedagogik

Naturpedagogik återfinns i grönstrukturstrategin i områden som brukas av förskoleklasser, skolklasser och områden som nyttjas av äldre vid äldreboenden. Dessa områden kan ge motorisk träning och samarbetsträning för de minsta barnen speciellt när det finns möjlighet att vistas i olika typer av grönområden. För äldre kan det innebära promenader med betraktelse av årstidskiftningar, se när löven ändrar färg och höra vårfåglar.

## Symbolik och andlighet

En plats i naturen som man använder till symbolik och andlighet. Det kan vara områden som inspirerar till sång, musik och konst. I Färsna är det exempelvis midsommarfirande med midsommarstång varje år och på södra bergen är det valborgsfirande med majbrasa.

## Ekosystemtjänster:

### Stödjande



Biologisk mångfald



Ekologiskt samspel



Upprätthållande av markens bördighet



Habitat

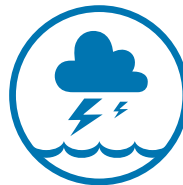
### Reglerande



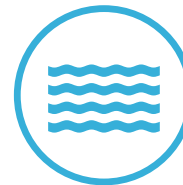
Luftkvalitet



Bullerreglering



Skydd mot extremt väder



Vattenrening



Klimatanpassning



Pollinering

### Kulturella



Hälsa



Sinnlig upplevelse



Sociala interaktioner



Naturpedagogik



Symbolik och andlighet

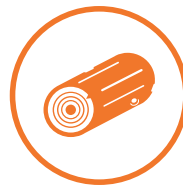
### Försörjande



Matproduktion



Färskvatten



Material



Energi



# Strategier

Under strategier kommer olika fokusområden beskrivas som anses vara av särskild betydelse för grönstrukturen i Norrtälje stad. Fokusområdena har sedan resulterat i strategier som kommunen kan arbeta efter för att tydliggöra grönstrukturen i planeringen.

# Tillgänglighet

Naturen är en viktig del i människans liv. Vistelse i naturen ger vila, återhämtning och minskar stress. I stadsmiljön blir platser för återhämtning och tystnad allt viktigare. Forskning (Col-ding, för Formas) visar att ju bättre tillgång till grönområden människor har desto bättre mår de.

Den bostadsnära naturen ska vara möjlig att nå till fots från bostaden. Boverket har beskrivit att 300 meter utan trafikerade vägar eller barriärer är ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta. Avståndet till ett grönområde påverkar hur ofta och hur länge man besöker ett grönområde. Den som har 50 meter till ett grönområde vistas där dubbelt så ofta och nästan dubbelt så lång tid som någon som har 1 km till närmaste grönområde.

Att grönområden är tillgängliga är viktigt för alla men i många avseenden är det särskild viktigt för de som har begränsad rörelse- och kognitiv förmåga. Studier visar att tillgång och närhet till grönområden har störst positiv inverkan på hälsan för äldre, ungdomar och de med lägst socioekonomisk status i samhället. Att det är dessa grupper som upplever störst positiv inverkan beror på att de generellt inte har samma fysiska och ekonomiska möjligheter att ta sig längre sträckor, åka på semester eller ha fritidshus. För barn är trafikerade vägar ett av de främsta hinder för att de ska ta sig till grönområden. Separata gång- och cykelvägar, att leda om trafiken eller minska hastigheter där barn vistas kan underlätta för barn att ta sig till grönområden och öka tryggheten.

Hur tillgänglighet och närhet till grönområden upplevs är lika viktigt att ta i beaktning som faktisk tillgänglighet. Naturen har inte en lika självklar plats hos människor som tidigare vilket gör att information och kunskap om natur och grönområden har blivit viktigare. För att grönområden ska besökas ofta måste de enligt Boverket både upplevas som tillgängliga och orienterbara och vara tillgängliga och orienterbara. För att ett område ska vara tillgängligt är det viktigt att det är lätt att ta sig till området, vistas i området och att information om området och var det ligger är tillgängligt och lättförståeligt. Information om grönområden kan bland annat vara information på kommunens webbplats och informationsskyltar i anslutning till grönområden.



## Norrtälje kommuns strategier:

- Grönområden ska vara möjliga att nå till fots från bostaden och från förskolor och grundskolor. Det bör eftersträvas att det inte ska vara längre än 300 meter från bostaden till ett grönområde
- Beskrivna grönområden ska vara tillgängliga\*
- Det ska vara lätt att ta sig till ett grönområde
- Information om grönområden ska vara lättillgänglig
- Barriärer\* till grönområden ska på sikt minska
- Vid exploatering i områden där det är över 300 meter till ett beskrivet grönområde bör grönytor i möjligaste mån tillskapas. Vilka funktioner dessa tillskapade grönytor ska ha bör anpassas efter områdets egenskaper och behov.

\*Tillgängliga = betyder bland annat att de ska vara i kommunal ägo. Grönområden ska vara fysiskt och psykiskt tillgängliga.

\*Barriärer = Fysiska och mentala/sociala hinder som försvårar för människor att besöka ett grönområde. Fysiska hinder kan bland annat vara trafikerade vägar och byggnader. Mentala/sociala barriärer kan bland annat vara att ett grönområde uppfattas som privat genom placering och utformning

## 300 meter till ett grönområde

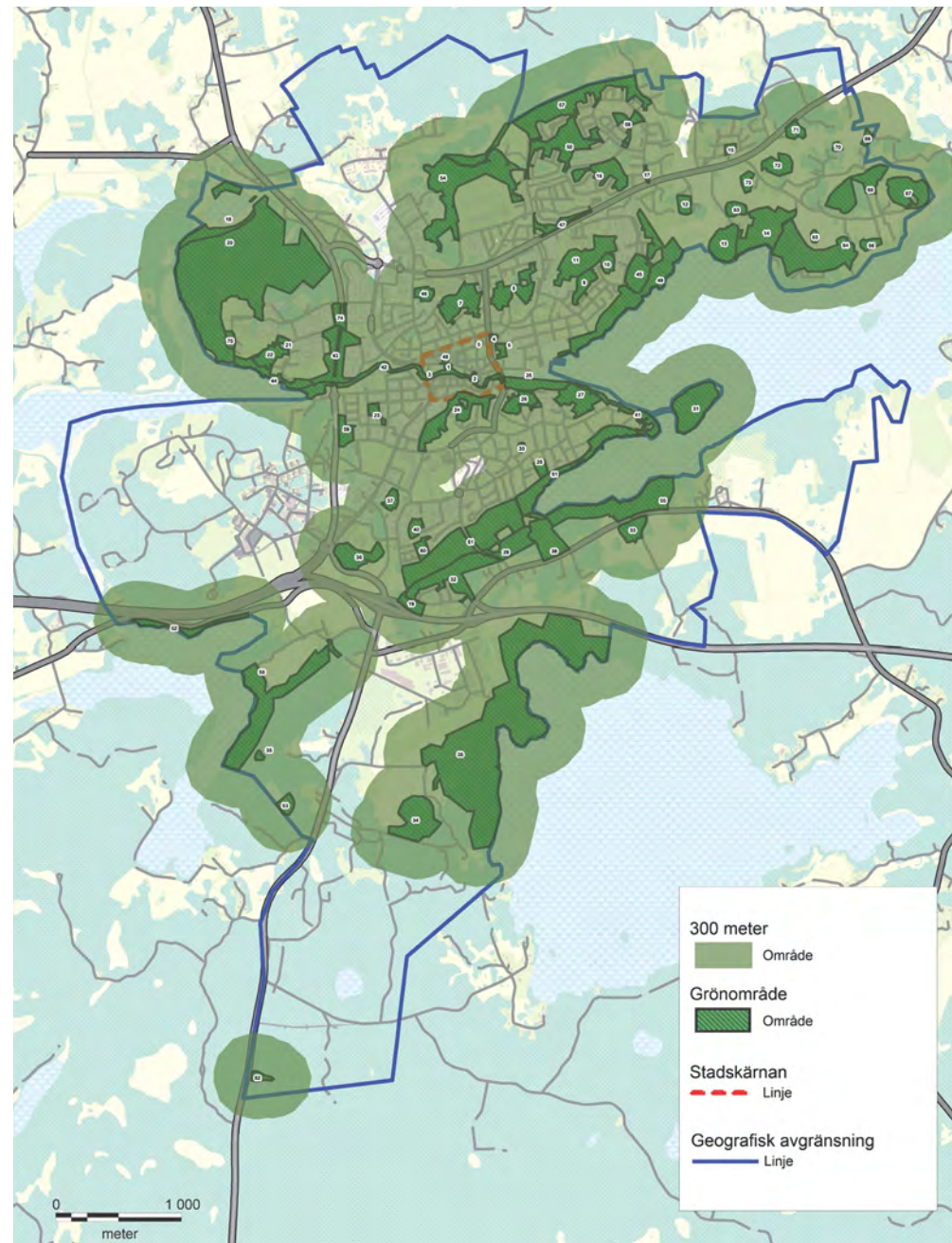
Karta 4 visar hur stor del av staden som har 300 meter eller kortare till ett grönområde fågelvägen. Kartan visar att den största andelen boende i staden har 300 meter eller mindre till något av de beskrivna grönområdena. Färsna och Nordrona är områden som enligt kartan har mer än 300 meter till närmaste grönområde men det är områden som idag består av mycket grönt. I de fördjupade översiktsplanerna för Nordrona och Färsna ska det gröna tas till vara och utvecklas. Ett område i norr och ett större område i söder har mer än 300 meter till närmaste grönområde. Områdena är främst industrier men som studier visar bidrar närhet till grönområden även på arbetsplatsen till välmående och minskar stress.

Området på Flygfältet som har mer än 300 meter till närmaste grönområde har flertalet grönområden i närhet men för att ta sig till områdena till fots eller cykel måste bilvägar korsas. I norra delen del av Solbacka finns ett område som har mer än 300 meter till ett grönområde. Även i detta område finns flertalet grönområden i närhet och några kan nås till fots utan att någon större bilväg måste korsas.

Karta 4 visar 300 meter fågelvägen. Om avståndet skulle vara faktiskt gångavstånd skulle en större andel ha längre än 300 meter till närmaste grönområde. Närmaste gångvägen till ett grönområde kan vara begränsad av en bilväg utan övergångsställe. Barn är mer begränsade än vuxna och kan inte korsa stora bilvägar själv eller gå längre sträckor från hemmet vilket gör att deras närområde blir mycket viktigare. Äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättningar kan även de vara mer begränsade att ta sig längre sträckor vilket gör att närområdet och tillgänglighet är viktigt. För att öka tillgängligheten till grönområden kan det vara bra att se över tillgängligheten till grönområden, ligger till exempel grönområdet nära en trafikerad väg utan övergångsställen? Finns det gång- och cykelvägar till grönområdet?

#### Karta 4.

Kartan visar grönområden med en bufferzon på 300 meter.



# Barn- och äldreperspektiv

Barnens värld är begränsad till den vardagsnära miljön vilket gör att närhet och tillgänglighet till grönområden är speciellt viktigt för barn. Det är i närmiljön som barnen börjar utforska världen, möta andra och skapa sig ett sammanhang. För barns sociala, motoriska och mentala utveckling är det viktigt att den vardagsnära miljön är trygg, tillgänglig, varierande och stimulerande. Enligt FN:s barnkonvention har barn rätt att utforska sin närmiljö, sitt bostadsområde och sin stad.

Studier från bland annat Boverket, Naturvårdsverket och Statens folkhälsoinstitut visar att tillgången till natur på förskolegårdar har stor betydelse för barnens motoriska utveckling, sociala kompetens, koncentrationsförmåga och att det bidrar till friskare barn. Utomhuspedagogik bidrar även till ökad rörelse och fysisk aktivitet vilket på längre sikt hjälper till att förbättra folkhälsan. För att barn ska vistas ute är det viktigt att de har nära till en varierad utomhusmiljö i form av anordnade lekplatser, öppna ytor kombinerat med träd och lummig växtlighet då det uppmuntrar till upptäckter, väcker fantasi och kreativitet och ger utrymme för rika lekupplevelser.

Relationen till naturen sätts redan i tidig ålder. Om barn får en relation till naturen i tidig ålder kommer denna relation fortsätta livet ut och i vuxen ålder kommer de i större utsträckning vistas i naturen.

För äldre är det viktigt att dagligen ha möjlighet att vistas utomhus. Äldre generellt och de som bor på äldreboende specifikt är beroende av tillgängliga gröna utemiljöer. Att det finns tillgängliga grönområden är viktigt för äldres hälsa. Promenader är för de flesta äldre den främsta källan till motion

samtidigt som det är en möjlighet för social gemenskap. Genom sittplatser längs promenaden är det möjligt att mötas och se andra i lugnande miljöer.

För boende på ett äldreboende kan grönområdena i direkt anslutning till boendet vara det enda sättet att vistas i naturen. Eftersom många som bor på äldreboende har begränsad rörelseförmåga är det viktigt att grönområdena i direkt anslutning till boendet är tillgängliga och att de äldre har möjlighet att använda grönområdet på olika sätt och under alla årstider.

## Norrtälje kommuns strategier:

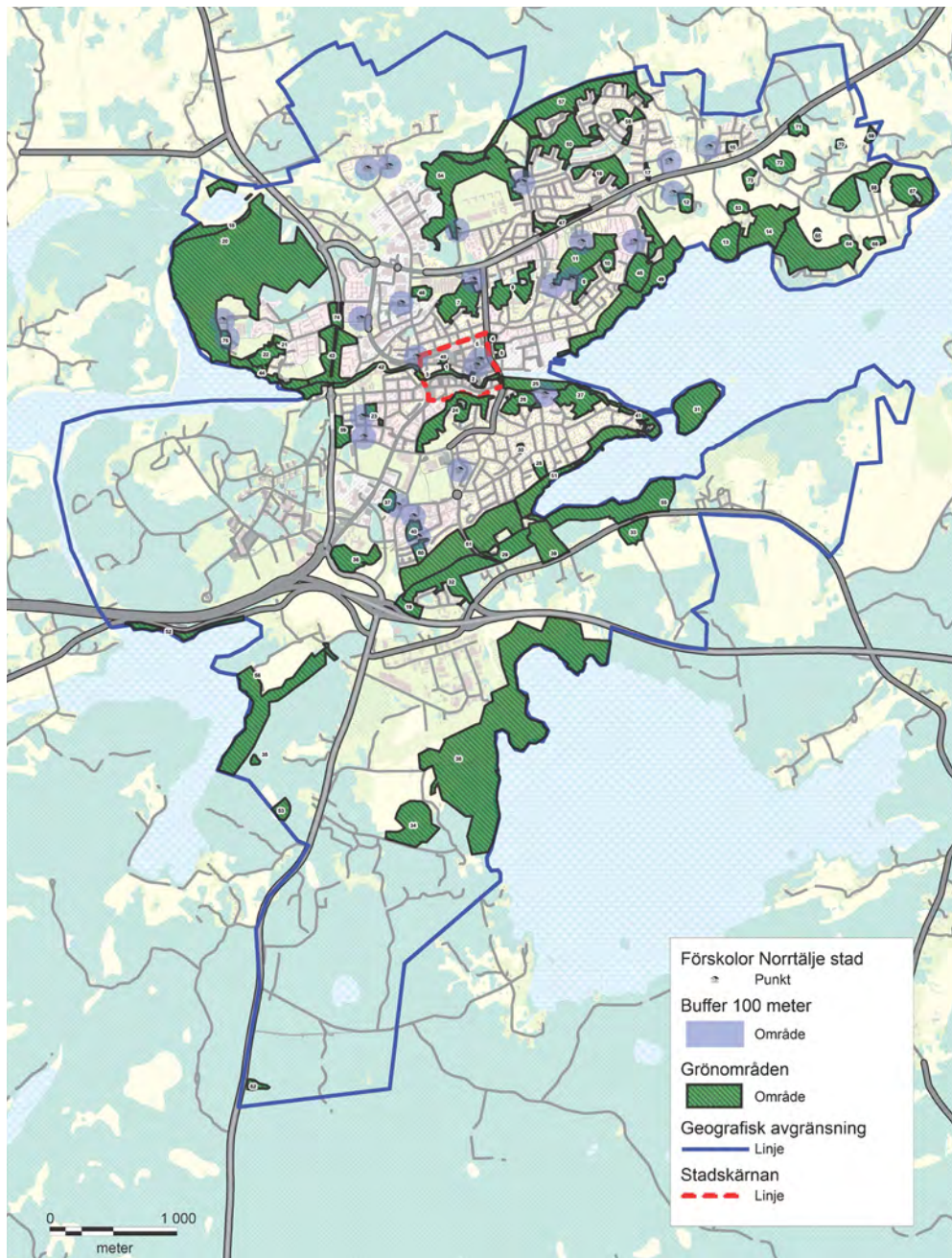
- I förskolors och grundskolors närområde\* ska det eftersträvas att det finns olika typer av grönområden som uppfyller både det pedagogiska och det lekfulla perspektivet
- Vid privata etableringar av förskolor och grundskolor ska rekommendation ges att grönområde bör finnas i förskolans eller grundskolans närområde
- Förskolor och skolor bör ha gångavstånd till grönområden med säkra gångöverfarter över trafikerade stråk
- Befintliga grönområden i direkt anslutning till äldreboenden bevaras
- Det ska eftersträvas att befintliga grönområden i direkt anslutning till äldreboenden blir mer tillgängliga
- Barnens perspektiv ska vara med redan från början i planeringen. I exploateringsprojekt ska därför så kallade barnkonsekvensanalyser avseende grönstrukturen genomföras.

\*Närområde= Område inom 100 meter

## Avstånd från förskolor, skolor och äldreboenden

Karta 5 visar förskolor i kommunal och privat regi och med en 100 meter bufferzon syns det vilka förskolor som har 100 meter eller mindre till ett utmarkerat grönområde. Observera att de 100 meterna inte tar hänsyn till olika barriärer som till





### Karta 5.

Kartan visar förskolor i kommunal och privat regi och med en 100 meter bufferzon.

exempel vägar. Majoriteten av förskolorna har ca 100 meter eller mindre till närmaste grönområde, tre förskolor har två grönområden inom 100 meter. Av förskolorna som har mer än 100 meter till närmaste beskrivna grönområde finns många trafikerade vägar att korsa för att ta sig till ett grönområde. I dessa fall kan det vara bra att se över hur trafiklösningarna fungerar för att säkerställa att de kan ta sig till grönområdena säkert och enkelt. Det finns två förskolor i Färsna, men eftersom Färsna omfattas av en fördjupad översiktsplan har inga grönområden markerats i Färsna.

Studier visar att barn behöver vistas i olika typer av utemiljöer och kartan visar att tre förskolor har två grönområden inom 100 meter. Bland förskolorna som svarade på utskickad enkät uppgav alla att de besöker minst två olika grönområden vilket visar att de tar sig längre sträckor för att besöka grönområden. Det tyder på att förskolorna upplever behov av fler än ett grönområde för deras verksamhet.

Karta 6 visar grundskolor i kommunal och privat regi och med en 100 meter bufferzon syns det vilka förskolor som har 100 meter eller mindre till ett utmarkerat grönområde.

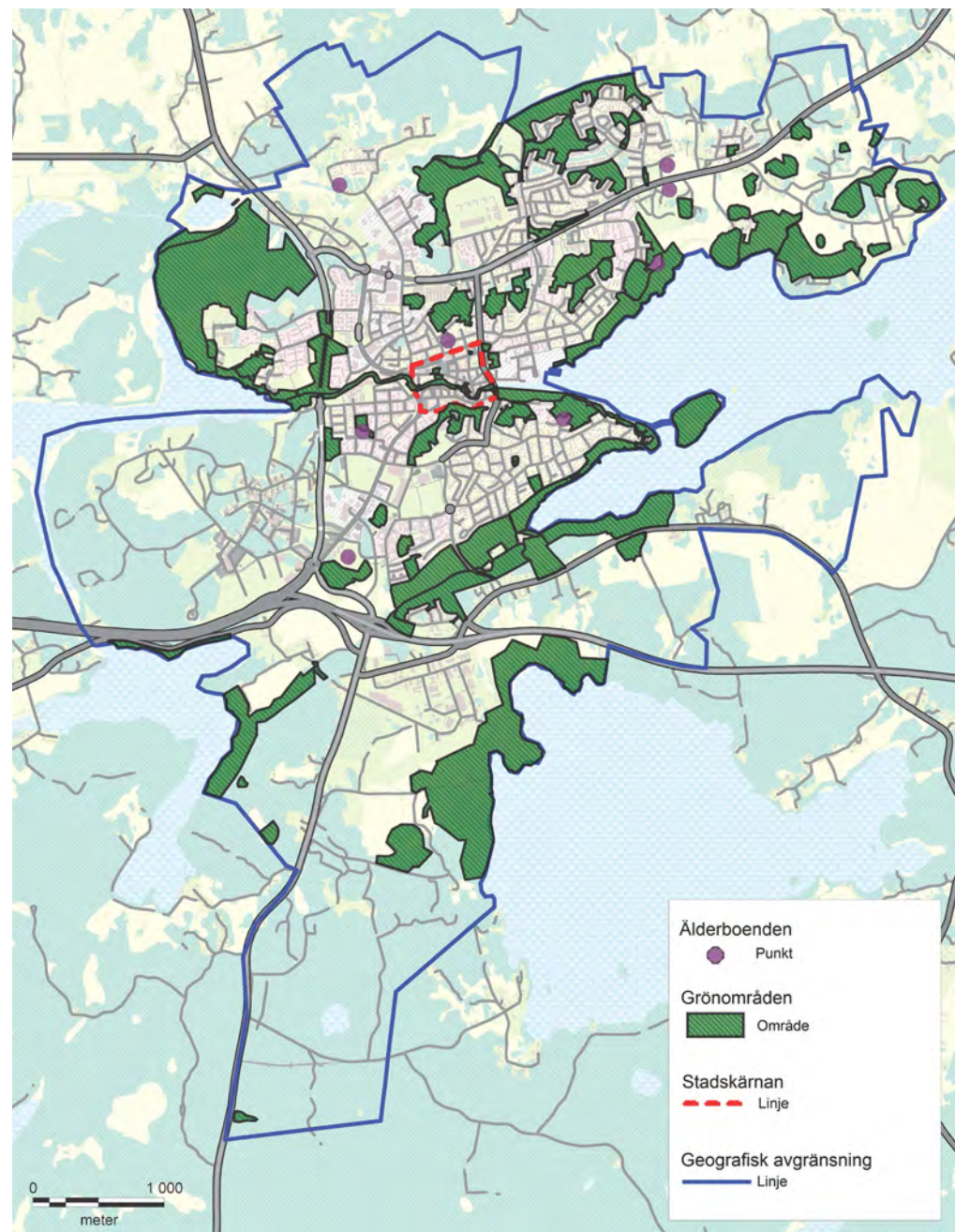
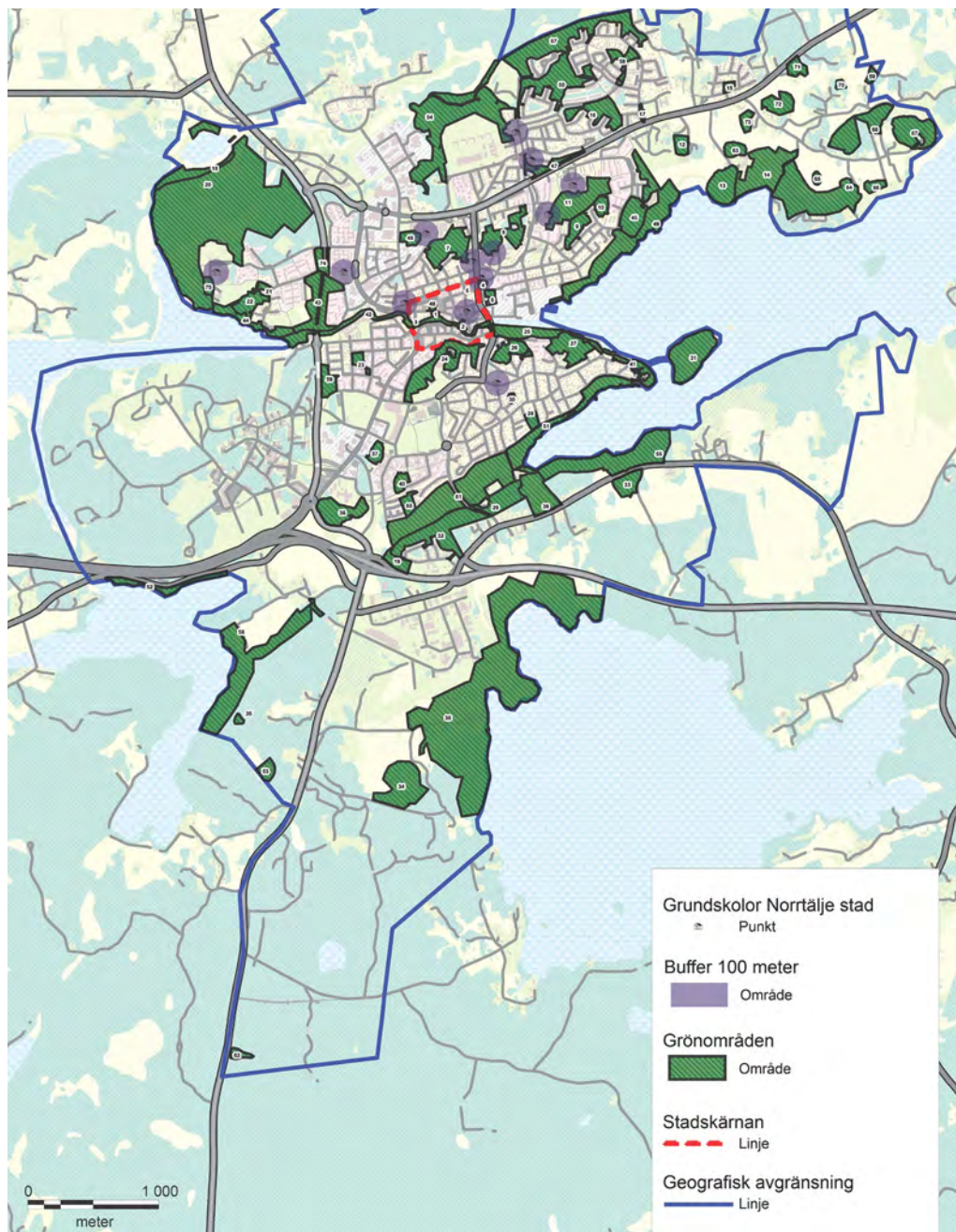
Karta 7 visar äldreboenden och grönområden. Samtliga äldreboenden har grönområden i anslutning till boendet. I Färsna finns också ett äldreboende som ligger i direkt anslutning till en grönyta, men eftersom Färsna omfattas av en fördjupad översiktsplan är inga grönområden beskrivna kring äldreboendet. För de äldre är det viktigt att det finns grönområden i direkt närhet som är tillgängligt då det för många är den enda möjlighet att vistas i naturen.

### Karta 6. Höger sida, vänster karta.

*Karta över grundskolor och grönområden med en bufferzon på 100 meter.*

### Karta 7. Höger sida, höger karta.

*Karta över äldreboenden och beskrivna grönområden.*



# Gröna korridorer och svaga samband

Flera grönområden kan tillsammans utgöra gröna stråk. Dessa stråk sitter inte alltid ihop utan kan ha avstånd mellan sig eller vara sammanlänkade genom så kallade svaga samband. Gröna stråk möjliggör för människor att röra sig mellan grönområden i staden för att sedan ta sig ut till de gröna ytterområdena i stadens utkanter. Ju bredare stråk och ju starkare koppling mellan grönområden i stråk desto större förutsättningar ges också till växter och djur att sprida sig. En väg kan vara en barriär både för människor och djur. Genom att till exempel anlägga gångöverfarter kan människor passera och fortsätta till nästa grönområde och genom att anlägga träd och buskar vid vägen kan fler fåglar våga flyga över vägen. Med små



hjälpmedel som att utöka gröna ytor i befintlig stadsmiljö, till exempel genom att plantera blommor och träd kan sambanden stärkas ytterligare.

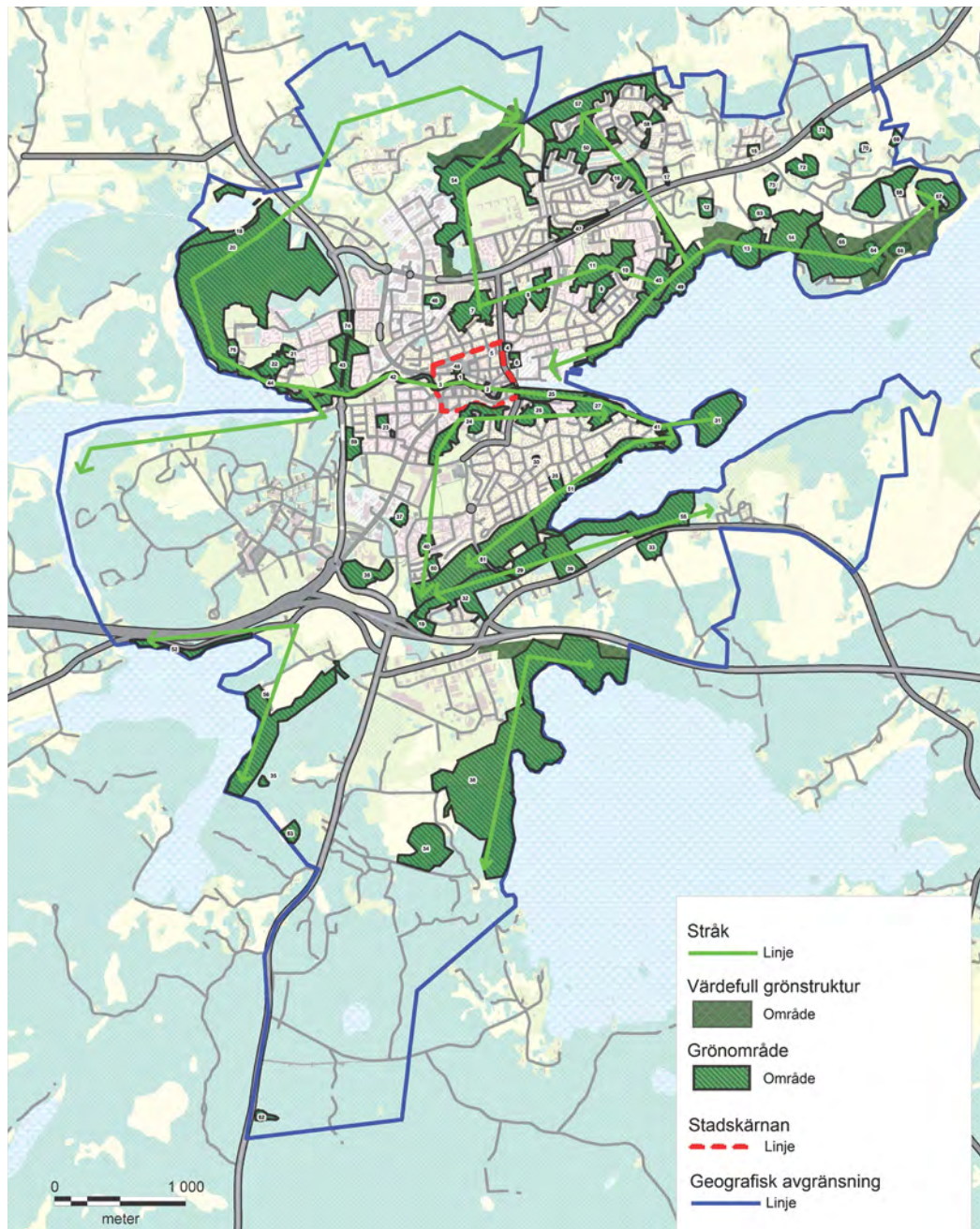
Karta 8 visar beskrivna grönområden, gröna stråk och områden med benämningen "värdefull grönstruktur". Områden med värdefull grönstruktur är områden som är hämtade från utvecklingsplanen för Norrtälje stad. Dessa strukturer benämns i utvecklingsplanen "värdefull natur, landskap, strövområden". Delar av dessa stråk har lyfts in i grönstrukturstrategin och ska illustrera områden som är extra viktiga för de gröna stråken. Inom dessa områden kan det finnas åkermark. Modifieringar har gjorts för att matcha stadens nuvarande förutsättningar.

## Norrtälje kommuns strategier:

- De utpekade gröna stråken (Karta 8) ska bibehållas och förstärkas. Detta gäller främst stråken:
  - Strandstråket längs Lommaren-Norrtäljeån-Norrtälje hamn-Norrtäljevikens norra strand
  - Färnsnaskogen-Tallhöjden-Norra bergen-Bältartorp-Pinnaskogen- Rövarberget
  - Strandstråket längs Björnö-Kvisthamraviken-Borgmästarholmen-Socitetsparken-Norrtäljeån- Vigelsjö- Färnsnaskogen
  - Kvisthamraviken-Görlaslingan-Flygfältet- Södra Berge-Signalberget-Granparken
  - Kyrksjöns stränder
  - Limmarens stränder
  - Norrtäljeviken-Grindskogen-Solbacka strand-Nyponvägen-Harsjövägen-Harsjöområdet.
- De utpekade stråken bör tillgängliggöras
- De utpekade stråken ska koppla samman grönområden
- Stråken ska underlätta spridning av biologisk mångfald
- Planerade exploateringar ska bidra till att förstärka befintlig grönstruktur.

## Karta 8.

Kartan visar stråk som enligt grönstrukturstrategin ska bibehållas och förstärkas.

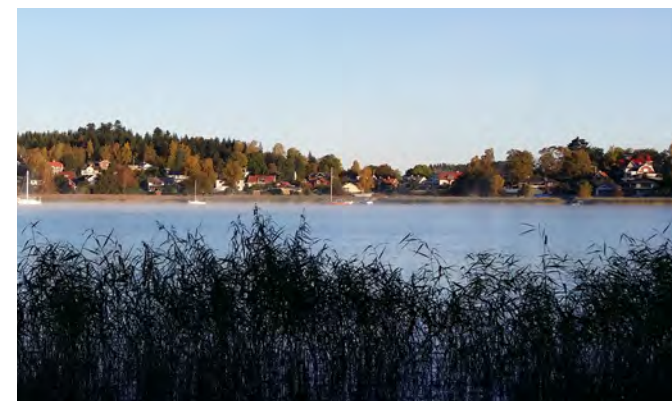


# Stränder

Närheten till vattnet är en av Norrtälje stads framträdande landskapskaraktärer. Allmänhetens tillgänglighet till stränderna är en viktig strategisk del av grönstrukturstrategin. Genom att länka samman grönstrukturen med Norrtälje stads vattenområden som Norrtäljeån och Norrtäljeviken kan land- och vattenmiljöer samspela. Längs stränder finns badplatser och strandområden som är öppna för allmänheten. Längs stränderna finns ett rikt växt- och djurliv som är viktigt att värna om.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Stränderna längs Norrtäljeviken, Lommaren och Limmaren ska vara möjliga att uppleva från närliggande gångstråk
- Strändernas värde för biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet ska beaktas.





# Träd i staden

Träd i staden har en mycket viktig roll. Förutom att träd är boendemiljöer för olika arter och har betydelse för biologisk mångfald ger träden också tjänster som vi ofta inte tänker på. Träden ger skugga, hjälper till att sänka temperaturen under sommaren och bidrar också till att minska luftföroreningarna i staden. Enligt Stockholms läns landstings rapport Svaga samband 5:2012 är det till exempel 70 % mindre luftföroreningar längs en gata som kantas av träd än vid en trädlös gata. Träden tar hand om förorenade partiklar genom att partiklarna fastnar på stam, grenar och blad som sedan sköljs ner i marken. Träden bidrar också till att förorenad luft stiger uppåt genom så kallad parkbris. Parkbris uppkommer genom att grönområden är svalare nattetid än hårdgjorda ytor vilket ger uppkomst av olika lufttryck som i sin tur skapar svaga vindar. Dessa vindar kan föra förorenad luft ut från staden. Eftersom barrträd också är gröna på vintern kan luftreningen gynnas av att både lövträd och barrträd planteras. Träd använder koldioxid och avger syre. Träd kan också fungera som vindskydd och hjälpa till att minska buller. Det är också viktigt att tänka på att träd ger ett estetiskt intryck och att de tydligt visar årstidernas variationer. Att se träd eller att vistas bland träd kan vara avkopplande.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Vid arbeten i närheten av träd ska hänsyn tas så att skador på träden minimeras
- Vid nyplantering av träd ska olika arter av träd planteras för att skapa en variation i staden och gynna biologisk mångfald
- En strävan ska vara att äldre och stora träd bevaras
- När ett solitärträd tas bort rekommenderas att ett nytt solitärträd planteras för att ersätta det borttagna trädet
- Befintliga trädtrader och alléer bör bevaras och utvecklas
- En strävan ska vara att antalet trädtrader och alléer utökas.



# Friluftsliv

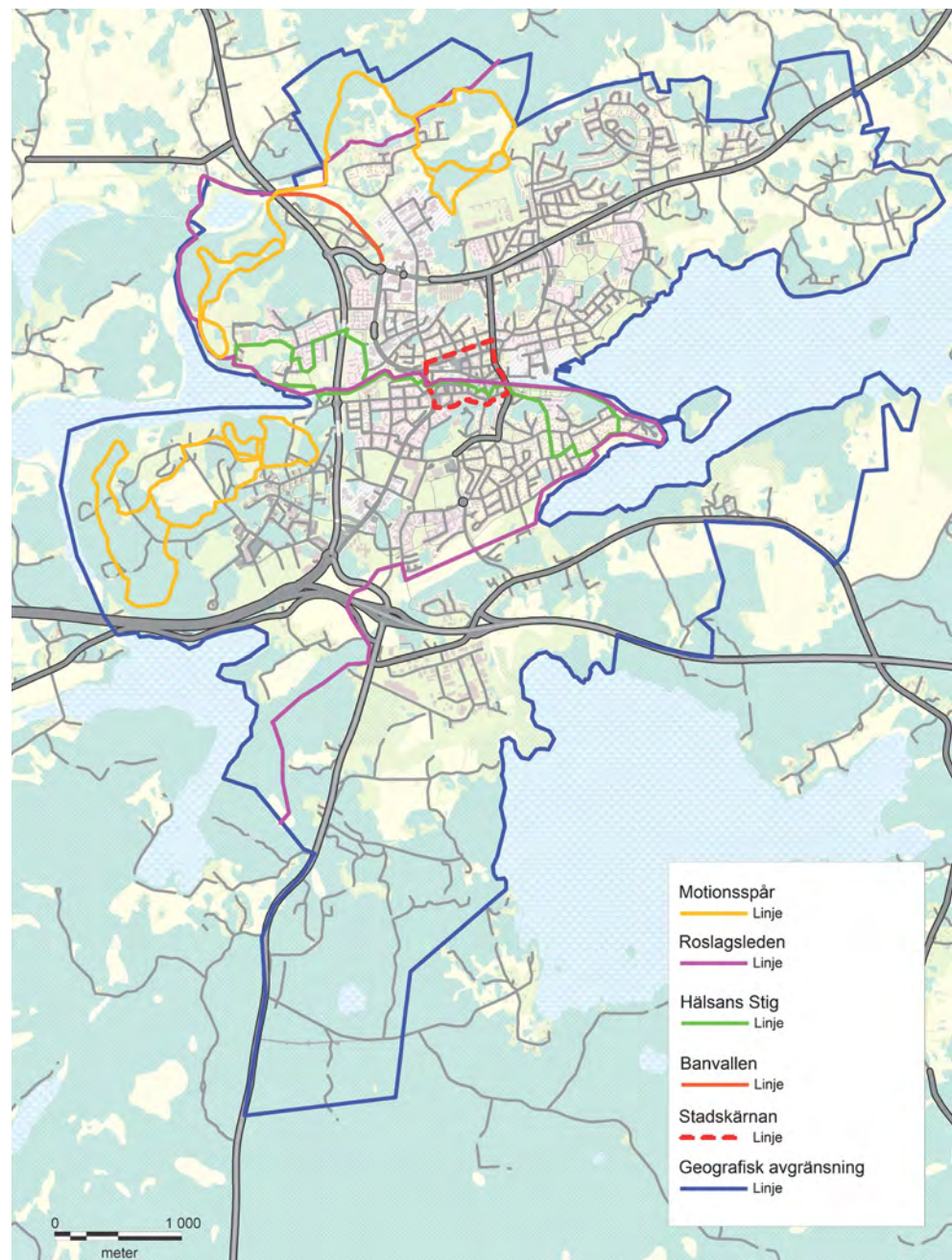
Friluftsliv är en del av många människors vardag, det bidrar till folkhälsan och förståelse för naturen. Friluftsliv inbegriper många olika områden och innebär olika saker för olika människor. För vissa är friluftsliv att fjällvandra, plocka svamp eller ta en promenad i ett närliggande naturreservat, för andra kan det handla om att promenera i en park eller springa i löpspåret. Tillgång till större sammanhängande grönområden skapar förutsättningar för ett aktivt och varierat friluftsliv. Bland annat skapar det förutsättningar för olika idrottsföreningar att utföra aktiviteter utomhus, till exempel orientering, skidåkning och ridning.

Ett friluftsområde kan göras mer attraktivt genom att det finns iordningsställda grillplatser, vindsydd och elljusspår. I staden finns flera motionsspår. De som är markerade på Karta 9 är Roslagsleden, Hälsans stig och motionsspåren vid Nordrona, Färsna och Vigelsjö.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Det stadsnära friluftslivet ska värnas. Till stadsnära friluftslivsområden hör Borgmästarholmen, Kvisthamrabacken, Nordrona, Vigelsjö, Färsna och Grindskogen
- Det ska vara lätt för människor att ta sig ut och upptäcka naturen. Det kan bland annat vara att det finns anordnad grillplats och vind(regn)sydd. Se vidare avsnitt tillgänglighet
- Motionsspåren ska vara sammanhängande och tillgängliga.

Karta 9.  
Motionsspår i Norrtälje.



# Kulturmiljö

Inom Norrtälje stad med omnejd finns flera miljöer av stort kulturhistoriskt värde, däribland Norrtälje stadskärna som är ett utpekat riksintresse för kulturmiljövården. Dessa objekt och miljöer är många gånger värdefulla sett ur ett större samband. Det är viktigt att förstå hur dessa värden samspelar för att möjliggöra hållbara lösningar på längre sikt. Vid exploateringar i Norrtälje stad är en fördjupad utredning av kulturmiljöernas karaktär, värden och sammanhang en förutsättning för bibehållandet av våra kulturmiljövärden.

Människan har alltid påverkat och använt naturen. Denna påverkan har lämnat spår i landskapet och kan vittna om en plats historia. Biologiskt kulturarv är de spår som människan har lämnat efter sig och vittnar om gångna tiders brukande. Blomningstid i en slätteräng, hamlade lövträd, förekomst av inplanterad syrenbuske, hassellundar och odlingslandskap är alla exempel på rester av kulturhistoria. Ett odlingslandskap med stenrösen, åkerholmar och solitärträd kan hysa skyddade landskapselement i form i både en biologisk och kulturmiljöhistorisk aspekt.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Norrtälje hyser en mängd kulturmiljövärden som är kopplade till grönytor. Vid planering av nya exploateringar ska kulturmiljövärden kopplade till grönytor utredas
- Kulturmiljövärden på grönytor bör bevaras och utvecklas i ett långsiktigt perspektiv.

# Rödlistade arter

Rödlistning av arter är ett system för att ge en prognos över risken att en art dör ut. Rödlistan är ett hjälpmedel för att kunna visa hänsyn till arter som är hotade eller som minskar i antal. Rödlistan har flera olika nivåer som indikerar hur det går för en viss art:

Utdöd (EX)

Nationellt utdöd (RE)

Akut hotad (CR)

Starkt hotad (EN)

Sårbar (VU)

Nära hotad (NT)

Kunskapsbrist (DD)

Rödlistan är inte juridiskt bindande men arter som är med på rödlistan kan ändå omfattas av olika skydd enligt Artskyddsförordningen. I det nationella miljökvalitetsmålet ett rikt växt- och djurliv ingår att statusen för naturligt förekommande arter och naturtyper ska vara gynnsam.

I Norrtälje stad lever flera arter av djur och växter som är med på rödlistan. Dessa arter bryr sig inte om geografiska avgränsningar på kartor och det är svårt att få en total bild av dessa arters utbredning. Detta är något som behöver utredas från fall till fall när åtgärder ska genomföras i ett område där man vet att det har observerats rödlistade arter. Kommunen får tillgång till observationsdatabaser för rödlistade arter bland annat genom Artdatabankens artportal.

## Norrtälje kommuns strategier:

- När exploateringar och andra åtgärder genomförs i områden där det är känt att en rödlistad art lever ska hänsyn i möjligaste mån tas till den rödlistade arten så att artens förutsättningar för fortlevnad inte försämras. Detta behöver ofta utredas i ett större perspektiv.

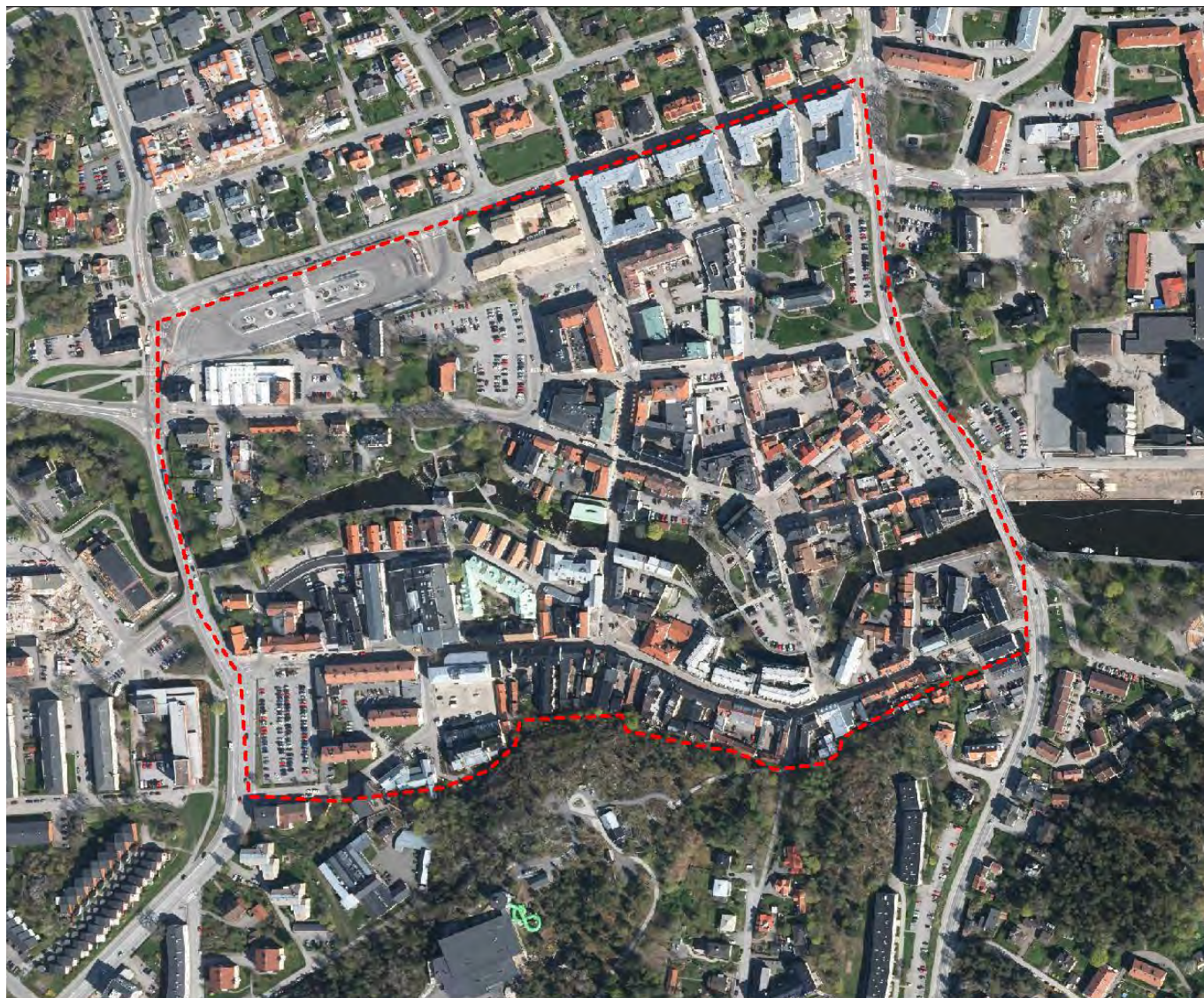


# Stadskärnan

Stadskärnan har samma avgränsning som det område som benämns stadskärna i Utvecklingsplanen för Norrtälje stad från 2004 (karta 10). Stadskärnan är området från busstationen i väst till Roslagsgatan i öst och som angränsar till Södra berget i söder. Hela den äldre träbebyggelsen med bland annat Tullportsgatan ingår i detta område. Stadskärnan har i jämförelse med Norrtälje stad i stort en låg andel grönområden. Husen ligger tätt och grönytorna utgörs av framförallt träd och planteringar. Stadskärnan har tre parker och genomkorsas av Norrtäljeån som bidrar till grönska, rekreation och binder ihop staden med vattnet.

## Norrtälje kommuns strategier:

- I stadskärnan ska beskrivna grönområden bevaras
- I stadskärnan bör befintliga grönområden utvecklas. Utveckling ska ske genom att områden tillgängliggörs och att dess värden lyfts fram
- I exploateringsprojekt bör det aktuella områdets ekosystemtjänster och dess funktioner beaktas och bevaras
- Grönytor är också viktiga för infiltration och fördröjning av dagvatten. Vid exploatering av befintliga grönytor ska lösning gällande dagvatten hanteras inom eller i exploateringsområdets närhet.



Karta 10.

*Stadskärnans avgränsning.*

# Norrtälje stad

Detta är området utanför stadskärnan men innanför den geografiska avgränsningen för gröstrukturstrategin.

Nya exploateringsprojekt exempelvis nybyggnation, vägar och anläggningar kan påverka grönområden och dess funktioner i både positiv och negativ bemärkelse. En cykelväg kan till exempel göra ett grönområde mer tillgängligt och en asfalterad outnyttjad yta kan omvandlas till grönskande villatomter. Men en exploatering kan också medföra att en gångpassage till ett grönområde stängs av och göra ett område mindre tillgängligt. Därför är det viktigt att exploateringar utförs i samklang med stadens grönområden och dess användning.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Beskrivna grönområden bör bevaras som grönområden och vid behov utvecklas
- Innan ett exploateringsprojekt utanför beskrivna grönområden påbörjas ska funktioner tydliggöras och beaktas avseende:
  - rörligt friluftsliv
  - tillgänglighet
  - viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv
  - ekosystemtjänster
  - naturvärden.
- Om en funktion avseende rörligt friluftsliv, tillgänglighet, viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv, ekosystemtjänster och naturvärden inom beskrivna grönområden riskerar att gå förlorad vid exploatering utanför grönområdet och inte kan bedömas ersättningsbar bör exploatering inte ske
- Grönytor är också viktiga för infiltration och fördröjning av dagvatten. Vid exploatering av befintliga grönytor ska lösning gällande dagvatten hanteras inom eller i exploateringsområdets närhet.

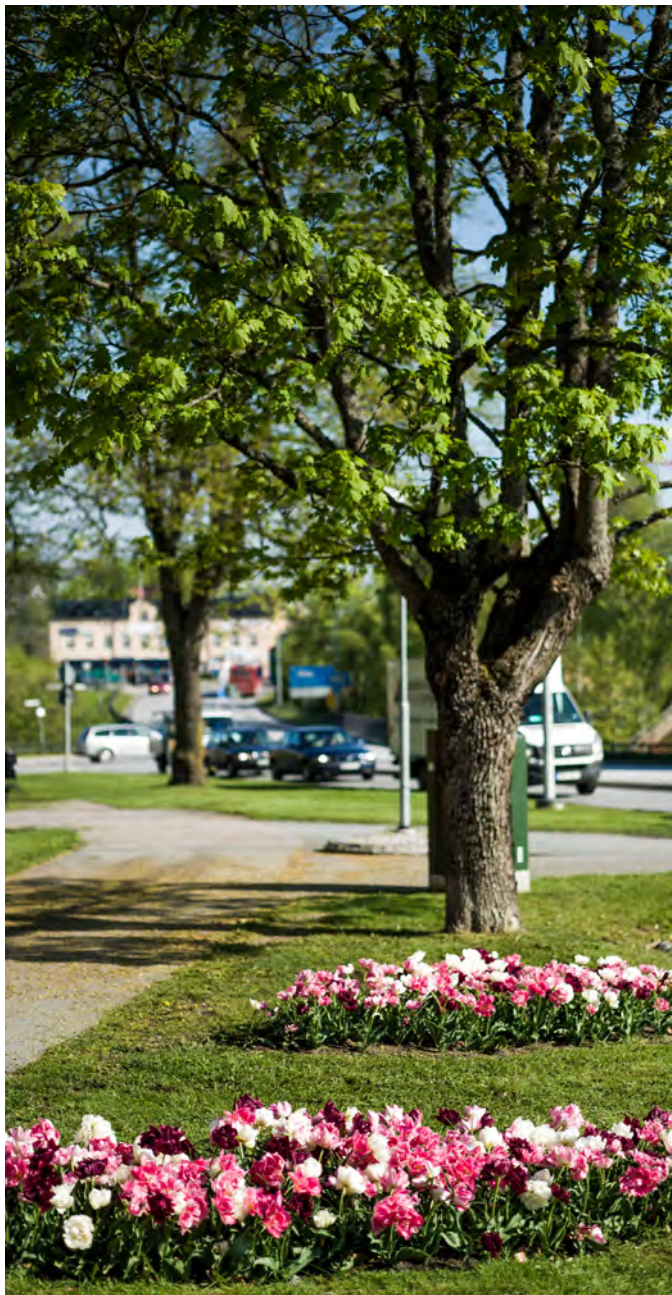


# Utanför Norrtälje stad

Direkt utanför den geografiska avgränsningen är det inte lika tätbebyggt som inne i staden och här finns större sammanhängande gröstruktur. Det är viktigt att se områden utanför och innanför avgränsningen i ett samlat perspektiv. Omvandling av mark från till exempel naturmark till bebyggelse direkt utanför avgränsningen kan komma att påverka angränsande grönområden inne i staden på olika sätt, till exempel genom att gröna stråk skärs av. Gröna stråk i staden leder ut till grönområden och grönytor i stadens ytterkanter.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Innan exploateringsprojekt i områden direkt utanför den geografiska avgränsningen påbörjats ska det aktuella områdets och närområdets funktioner först utredas avseende:
  - rörligt friluftsliv
  - tillgänglighet
  - viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv
  - ekosystemtjänster
  - naturvärden.
- Innan exploateringsprojekt i områden direkt utanför den geografiska avgränsningen har beslutats ska hänsyn tas till omkringliggande områden. Hänsyn ska tas på ett sätt som gör att funktioner avseende rörligt friluftsliv, tillgänglighet, viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv, ekosystemtjänster och naturvärden inte försämras
- Grönytor är också viktiga för infiltration och fördröjning av dagvatten. Vid exploatering av befintliga grönytor ska lösning gällande dagvatten hanteras inom eller i exploateringsområdets närhet.



# Pågående detaljplaner eller program

I en stad som växer finns det hela tiden förslag på nya projekt. Pågående detaljplaner och detaljplaneprogram i denna strategi hänvisar till projekt som har initierats eller startats innan grönstrukturstrategin antogs.

Vid detaljplanering kan grönytor skapas och bevaras för att göra områden mer trivsamma och även bidra till den övergripande grönstrukturen. Att skapa grönytor kan innebära att fler planteringar anläggs, att träd planteras eller att delar av asfalten byts ut till material som släpper igenom vatten och växtlighet.

## Norrtälje kommuns strategier:

- I de områden där exploateringsprojekt idag pågår (gäller de detaljplaner och program som påbörjats före eller under framtagandet av grönstrukturstrategin) bör hänsyn tas så att funktioner avseende rörligt friluftsliv, tillgänglighet, viktiga ytor ur ett äldre- och barnperspektiv, ekosystemtjänster och naturvärden beaktas
- Fri passage för det rörliga friluftslivet ska lämnas längs Lommarens, Norrtäljevikens och Limmarens stränder
- Vid detaljplanläggning i utpekade grönstråk bör detaljplanen anpassas så att passager för det rörliga friluftslivet möjliggörs. Dessa passager ska ha ett huvudsakligt inslag av omgärdande grönytor.

# Grönytefaktor

Grönytefaktor är ett hjälpmedel i styrningen mot mer hållbar stadsutveckling. Grönytefaktor är ett värde mellan 0,0 och 1,0 inom ett avgränsat område. Varje delyta inom ett bestämt område (till exempel planerat bostadsområde) ges poäng efter vilka grönytefaktorer ytan innehåller. Grönytefaktorer kan till exempel vara att plantera olika arter av träd, skapa gröna tak eller skapa förutsättningar för en hotad art. Ytor som bidrar till fler och högt värdesatta ekosystemtjänster får en högre poäng. Poängen multipliceras sedan med arean för delytan. Det totala värdet för alla delytor divideras sedan med totalytan för hela det utvalda området och på så sätt säkerställs det att grönytefaktor för området uppnås.

Syftet med grönytefaktor är att i detaljplaneprojekt bidra till att säkerställa att detaljplaneområdet blir mer grönt och mer hållbart. I Västra hamnen i Malmö användes grönytefaktor för styrning av bostadsgårdarnas utformning. Där var de viktigaste målen att uppnå maximal grönska och synlig dagvattenhantering. Idag vägs fler aspekter in i begreppet grönytefaktor. Den används som ett hjälpmedel för att uppnå de ekosystemtjänster som är önskvärda inom ett område.

## Norrtälje kommuns strategier:

- Kommunen bör sträva efter att arbeta med grönytefaktor i exploateringsprojekt.



**Grönområden**

I följande avsnitt beskrivs grönområden som identifierats i staden.

### Huvudkartan

Huvudkartan (Karta 12) visar grönområden inom den geografiska avgränsningen. Grönområdena är beskrivna områden där inriktningen enligt grönsstrukturstrategins strategier är hän-syn gentemot grönsstrukturen. Detta är avgränsade områden där tydliga funktioner har identifierats. Detta innebär dock inte att grönytor som inte är beskrivna och identifierade grönområden helt saknar viktiga funktioner.

Alla beskrivna grönområden och dess funktioner finns beskrivna närmre i bilaga 1.

### Naturvärden

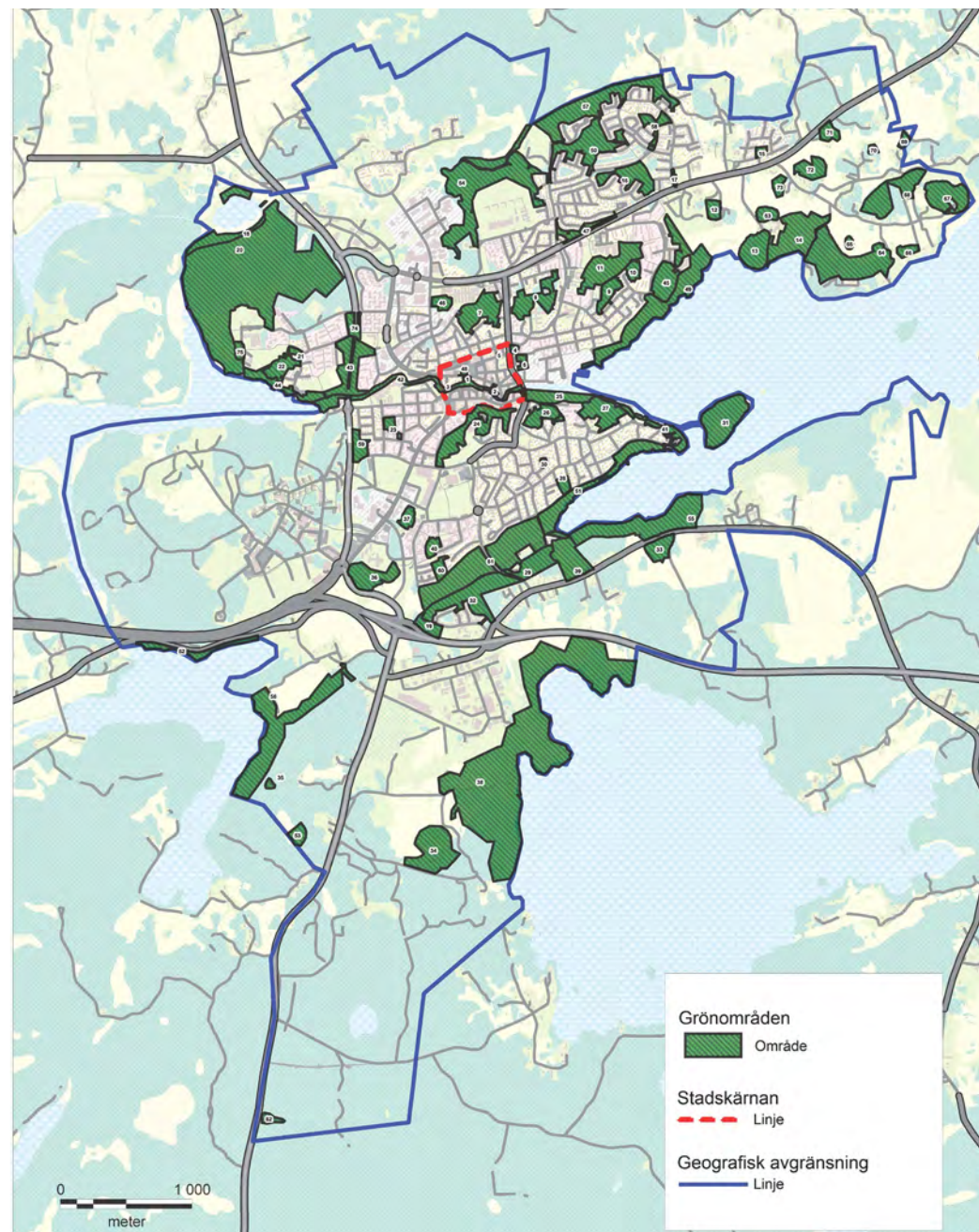
Vid framtagandet av huvudkartans grönområden användes flera kartskikt med naturvärdesinformation. Se Karta 13. Kartskiktet med naturvärden består av områden som är klassificerade som områden med högt naturvärde i Utvecklingsplan för Norrtälje stad, värdefulla skogsområden från Skogsstyrelsen (nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt och sumpskogar), övriga områden med höga naturvärden enligt översiktsplanen, naturvärden enligt inventeringen Norrtälje parker 2007, värdefulla områden enligt rapportserien Naturvård i Norrtälje kommun, naturvärden enligt naturvärdesbedömningar från pågående exploateringsprojekt vid Nordrona, Knopdalen, Björnö och Mellinge-holm. Observera att en del skikt kan vara inaktuella på grund av ändrad markanvändning.

### Långgarn

Långgarn är ett område inom avgränsningen som hyser flera grönområden. Långgarn är en odlingsbygd med ett kulturlandskap där man kan se spåren efter människan i landskapet. Åkrar med åkerholmar och inslag av hagmarker och ekbackar är spår av detta. Egentligen kan hela Långgarn ses som ett enda stort grönområde, varför det är viktigt att hänsyn tas till de värden och samband som finns i detta område vid till exempel exploateringar. Det är viktigt att samspelet mellan natur- och kulturvärden tydliggörs. Riksantikvarie-

Karta 12.

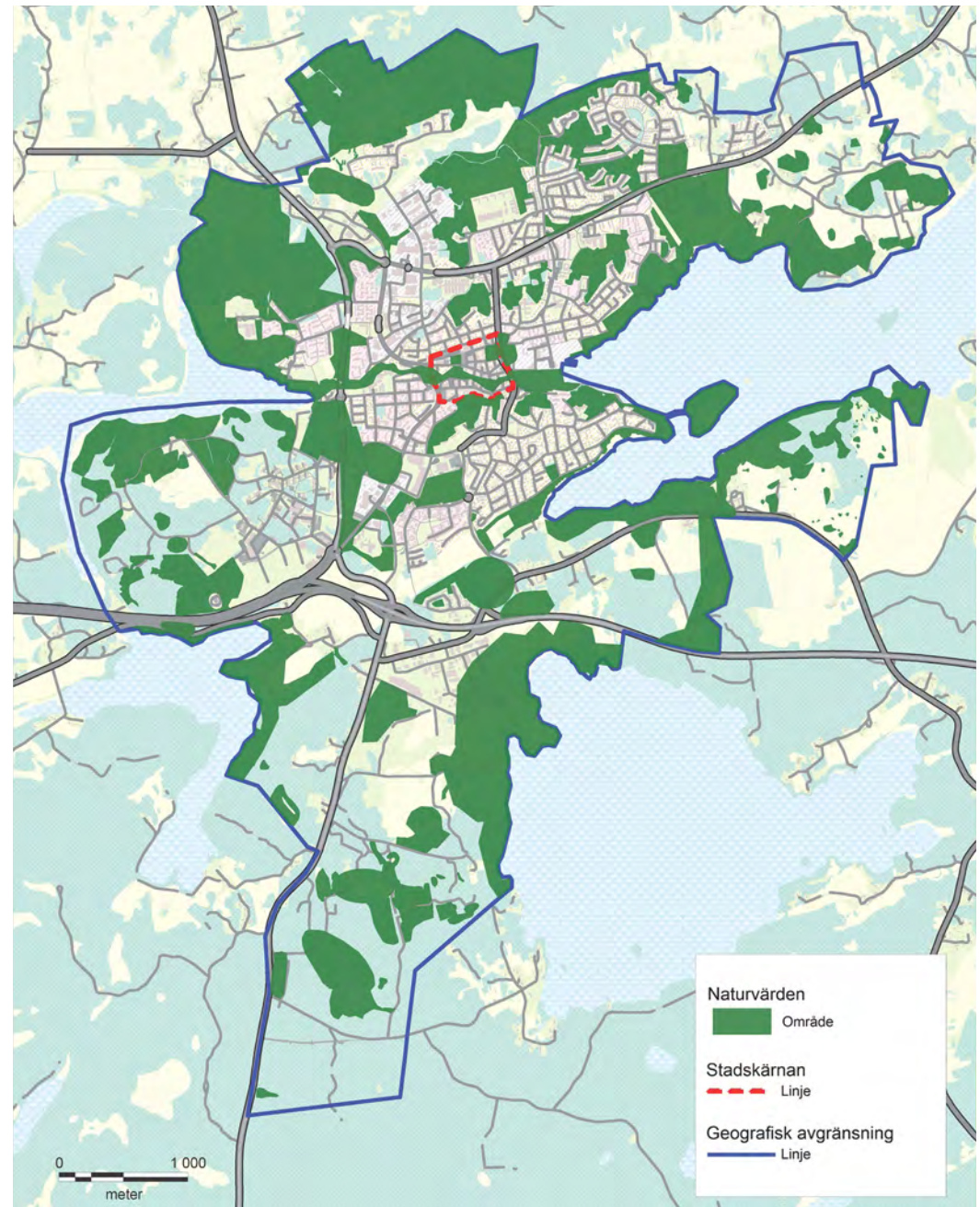
Kartan visar beskrivna grönområden.



ämbetet skriver på sin webbplats "Enligt den europeiska landskapskonventionen är landskap ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer. Landskapet är den helhet där allting händer. Det är den gemensamma livsmiljön för människor, växter och djur och utgör kapital för ekonomisk utveckling och regional tillväxt. Landskapet är samhällets gemensamma resurs och ett levande arkiv som bidrar till att ge perspektiv på vår tillvaro i tid och rum. I ett äldre kulturlandskap har marken fram till idag brukats utan att tidigare spår har utraderats. Man brukar prata om att landskapets årsringar finns bevarade. Att de äldre spåren har bevarats behöver inte nödvändigtvis innebära att inga nya element i form av till exempel byggnader, vägar, åkrar eller vindkraftsverk kommit till. I många äldre kulturlandskap har man helt enkelt lyckats lägga till nya "moderna" årsringar, utan att utplåna de gamla. På så sätt förblir landskapet alltid gammalt och nytt i en tät väv".

### Karta 13.

*Bruttokarta med områden med naturvärden. Observera att vissa områden inte har fått annan markanvändning sedan skikten ritades, detta gäller framförallt områden från Utvecklingsplan för Norrtälje stad.*



## Beskrivna grönområden i staden och dess funktioner (ekosystemtjänster)

Biologisk mångfald = 

Habitat = 

Sociala interaktioner = 

Sinnlig upplevelse = 

Hälsa = 

Naturpedagogik = 

Vattenrening = 

Skydd mot extremt väder = 

Symbolik och andlighet = 

### Område:

1. Zetterstenska parken
2. Gustav II Adolfs park
3. Faktoriterrassen
4. Roslagsparken
5. Billborgsplatsen
6. Musikskolan
7. Norra bergen
8. Bältartorp
9. Rövarberget
10. Pinnskogen
11. Norgegärdet
12. Solbacka strand
13. Lindholmens naturreservat
14. Långgarns strandängar
15. Körsbärsvägen
16. Nyponvägen
17. Planetvägen
18. Ludden
19. Lundviollokal E18
20. Vigelsjö Naturreservat

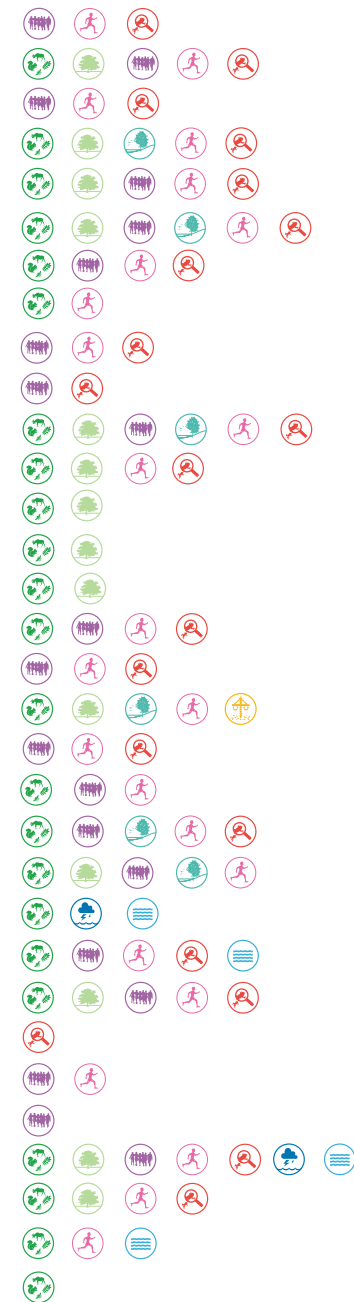
### Beskrivning:

- Anlagd park
- Anlagd park
- Anlagd park
- Anlagd park
- Anlagd park
- Äldre ädellövträd
- Parkskog, skogbeklätt berg, hållmark
- Parkskog, skogbeklätt berg, hållmark
- Parkskog, skogbeklätt berg
- Parkskog
- Gärde och parkskog
- Ekbacke, värdefulla träd
- Naturreservat
- Betesmark
- Skogsdunge
- Lekpark, gräsyta, parkskog
- Parkskog, ekbacke
- Betesmark
- Skog, hygge
- Naturreservat

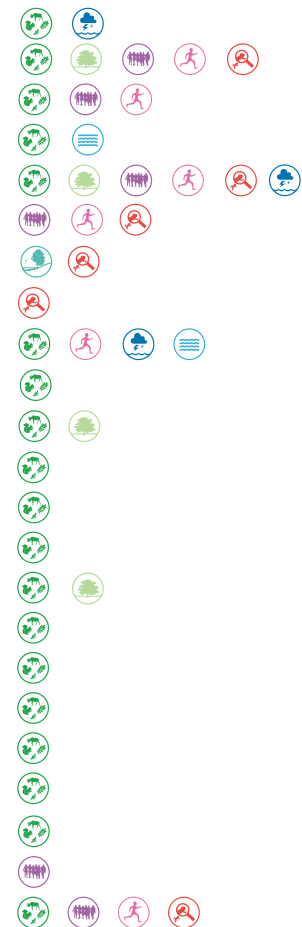
### Funktion:



21. Vigelsjö gräsplan
22. Kobacken, Vigelsjö
23. Eneberg
24. Södra bergen
25. Societetsparken
26. Signalberget
27. Granparken
28. Gullbacken
29. Skogen bredvid Kvisthamrabacken
30. Rundvägen
31. Borgmästarholmen
32. Görlaslingan
33. Östhamra
34. Mellingeholms aktivitetspark
35. Mellingeholm Lövskogslund
36. Arsta gamla tomt
37. Galgbacken
38. Limmarens strand och Mellingeholms park
39. Kvisthamrabacken
40. Flygfältet
41. Kärleksudden
42. Norrtäljeån
43. Dagvattendammar Vigelsjö
44. Vigelsjö strand
45. Grindskogen
46. Nordkap
47. Norr om Vätövägen
48. Park vid Skeppet (busstationen)
49. Norrtäljevikens norra strand
50. Harsjövägsskogen
51. Kvisthamravikens norra strand
52. Norr om Kyrksjön



53. Mellingeohlm sumpskog
54. Fågelsången/Östra Knutby
55. Björnö strand
56. Kyrksjöns nordöstra strand
57. Eriksdal/harsjön
58. Solbacka planetvägen
59. Nordrona-västra vägen
60. Drottning Kristinas väg
61. Bolkadalen
62. Sika
63. Ekdunge norr om Lindholmens naturreservat
64. Kaffeberget, Sessön
65. Åkerholme norr om Kaffeberget
66. Åkerholme öster om Kaffeberget
67. Eklund
68. Lundsberget, Långgarn
69. Lövskogslund väster om Koängsbacken, Långgarn
70. Skogsområde söder om Nygärdet, Långgarn
71. Skog norr om Nygärdesvägen, Långgarn
72. Skog norr om Långgarnsvägen
73. Ekdunge söder om Långgarnsvägen
74. Sociodukt Västra vägen
75. Vigelsjö Gård med tomt



Observera att funktioner i grönområdena kan förändras över tid. Funktioner kan både försvinna och tillkomma. I bilaga 1 finns fakta om grönområdena och där kan ny information om områdena löpande uppdateras.

# Fortsatt arbete

Arbetet med att ta fram en grönstrukturstrategi är ett av de första stegen i en process att skapa strategidokument för att bygga en hållbar stad. Grönstrukturstrategin ska ligga till grund när Norrtälje stads fördjupade översiktsplan uppdateras och när viktiga planeringsdokument som till exempel dagvatten- och trafikstrategier tas fram.

En vision för fortsatt arbete med grönstrukturen i Norrtälje stad är att skötsel av grönområdena fortskrider, värden utvecklas och att tillgängligheten stärks. Gång- och cykelvägar är exempel på verktyg för att lättare kunna ta sig till ett grönområde. Att sätta upp informationsskyltar om ett områdes naturvärden kan vara en metod för att stärka ett grönområdes värde ytterligare.

# Referenser

## Kommunala dokument:

Bevarandeprogram för Norrtälje stad 1981  
Fördjupad översiktsplan för Färsna 1991  
Fördjupad översiktsplan för Nordrona 2004  
Inventering Norrtälje parker 2007  
Trädvårdsplan Norrtälje stad 2012  
Utvecklingsplan Norrtälje stad 2004  
Översiktsplan 2040 Norrtälje kommun 2013

## Övrig litteratur:

Artskyddsförordningen SFS 2007:845  
Boverket, Bostadsnära natur - inspiration & vägledning, 2007  
Centrum för biologisk mångfald, Biodiverse årgång 14, nr 4 2009  
Colding, J. För forskningsrådet Formas. Projektledare för SU-PER-projektet och verksam vid Beijerinstitutet för Ekologisk Ekonomi (KVA).  
Grahns Patrik, Natur och hälsa i en alltmer urban livsmiljö, Socialmedicinsk tidskrift 3/2012  
Länsstyrelsen Blekinge län, Artfaktablad Större vattensalamander, 2010  
Naturvårdsverket, Naturen som kraftkälla – om hur och varför naturen påverkar hälsan, 2006  
Statens folkhälsoinstitut, Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa, 2009  
TEEB (2010). The Economics of Ecosystems and Biodiversity Ecological and Economic Foundations.  
Edited by Pushpam Kumar. Earthscan, London and Washington. <http://www.teebweb.org>  
TMR, Stockholms läns landsting, Svaga samband, rapport

5:2012

## Internethemsidor:

Artdatabanken, SLU, Rödlistade arter, [www.arterdatabanken.se/naturvaard/roedlistning/](http://www.arterdatabanken.se/naturvaard/roedlistning/)  
[www.arterdatabanken.se/naturvaard/roedlistning/kriterier-och-kategorier/](http://www.arterdatabanken.se/naturvaard/roedlistning/kriterier-och-kategorier/)  
Artportalen, Artdatabanken SLU, [www.artportalen.se](http://www.artportalen.se)  
Folkhälsomyndigheten. 11 folkhälsomål, [www.folkhalsomyn-digheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folk-halsans-utveckling-malomraden/](http://www.folkhalsomyn-digheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folk-halsans-utveckling-malomraden/)  
Malmö stad, Västra hamnen grönytefaktor, [www.malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Utbbyggnads-omraden/Vastra-Hamnen-/Samlade-skrifter-om-Vastra-Ham-nen.html](http://www.malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Utbbyggnads-omraden/Vastra-Hamnen-/Samlade-skrifter-om-Vastra-Ham-nen.html)  
Miljöbalken (1998:808) [www.notisum.se](http://www.notisum.se)  
Naturvårdsverket, Allemansrätten, <http://www.naturvards-verket.se/Var-natur/Allemansratten/Det-har-galler/Vand-ring-och-skidakning/>  
Naturvårdsverket, Miljökvalitetsmål, [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se)  
Riksantikvarieämbetet, kulturarvet och landskap, [www.raa.se/kulturarvet/landskap/](http://www.raa.se/kulturarvet/landskap/)  
UNICEF, Barnkonventionen, [www.unicef.se/barnkonventionen](http://www.unicef.se/barnkonventionen)  
  
**Kartor och GIS-skikt:**  
Bergström Magnus, Mellingeholm, utredning i samband med detaljplan mellingeholms aktivitetspark, områden med höga naturvärden, 2007  
Ecocom, Groddjursinventering vid Mellingeholms aktivitetspark, Norrtälje kommun 2015, 2015  
Ecocom, Groddjursinventering för detaljplan vid Södra infarten, 2015, 2015  
Ekologigruppen, Naturvärden vid Mellingeholm, Norrtälje kommun, 2012  
Ekologigruppen, Naturvärdesinventering av markerna kring Björnö gård, Norrtälje kommun, 2013  
Enetjärn, Inventering och bedömning av naturvärde - Nordrona Naturvärdesbedömning Nordrona i Norrtälje kommun, 2015

Lantmäteriet, allt kartunderlag (Fastighetskartan och ortofoto)  
Linnea Natur och ekologi, Knopdalen, Norrtälje kommun, översiktlig inventering och naturvärdesbedömning, 2014  
Länsstyrelsen i Stockholm, Databas över Värdefulla trädmiljöer, GIS-skikt, 2012  
Petersson Torbjörn, Groddjursinventering i Mellingeholm 2:4, Norrtälje, 2013  
Skogsstyrelsens kartdatabas, GIS-skikt med nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt, sumpskogar, nedladdat 2015  
Weibull, H., Hultengren, S., Johansson, P., Malmqvist, A. & Andersson, K. 2011: Inventering av lavar mossor och svampar. Naturvård i Norrtälje kommun nr 29

## Övriga källor:

Grönwall Rickard, enhetschef, Kulturmiljö & dokumentation, Stockholms läns museum, angående Norrtälje kommuns satsning på en Grönstrukturstrategi, 2016-01-20

## Fotografier och symboler

Framsida: Hans Logren

s. 6 Sara Johansson

s. 9 (1) Casper Hedberg

s. 9 (2) Josefin Sundberg

s. 10. Casper Heberg

s.13 Josefin Sundberg

s.14 Josefin Sundberg

s. 15 Josefin sundberg

s. 16 (1) Hans Logren

s.16 (2) Casper Hedberg

s. 18 Hans Logren

s. 19 Casper Hedberg

s. 21 Casper Hedberg

s. 24 Josefin Sundberg

s.25 Josefin Sundberg

s.26 (1) Sara Johansson

s.26 (2) Casper Hedberg

s. 28 Josefin Sundberg

s.30 Josefin Sundberg

s. 31 Hans Logren

Ekosystemtjänstsymboler: Crister Claesson